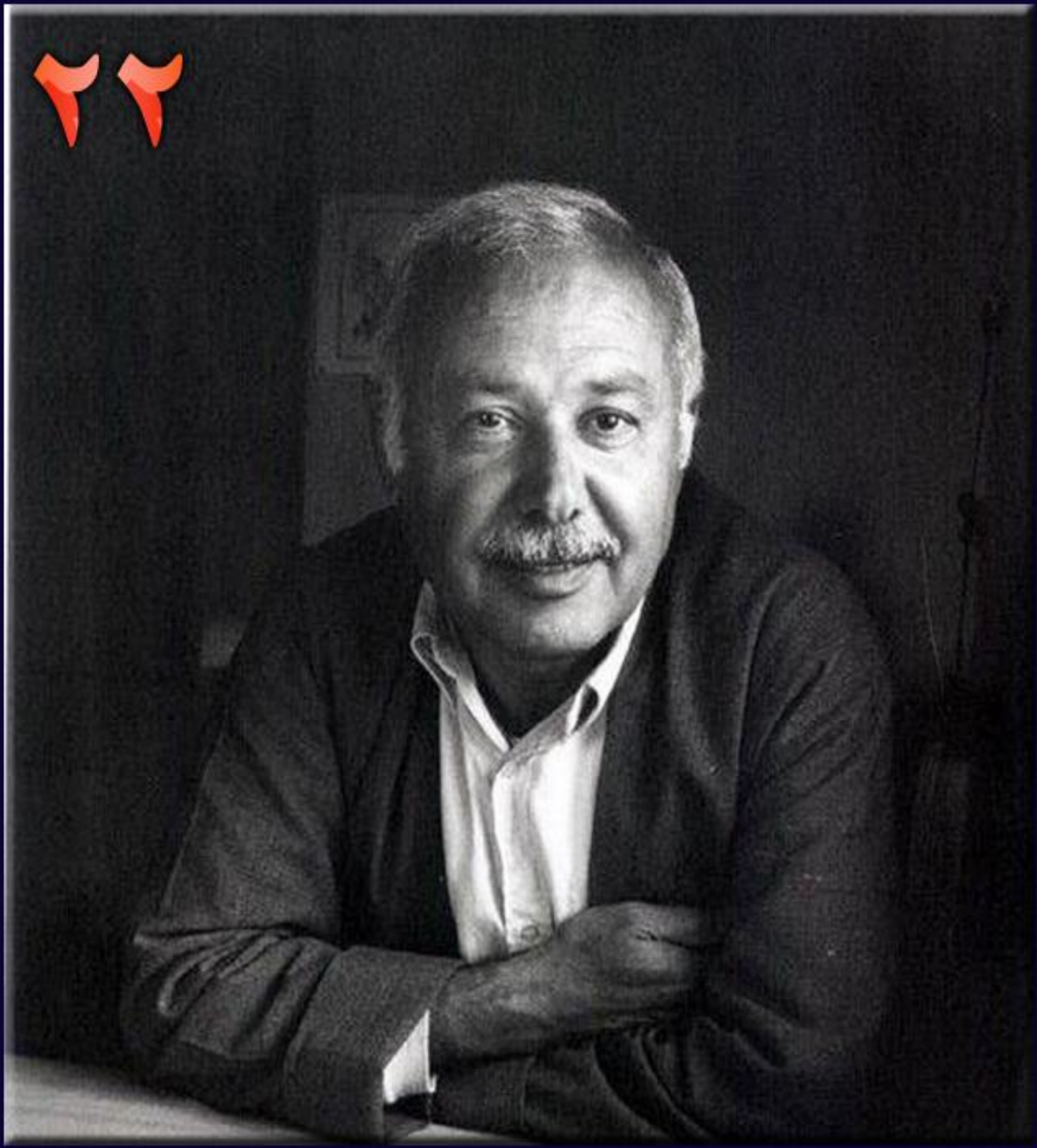

بژاردە گەڵێک لە وتە بەنرخەکانی شەهید دوکتور سادق شەڕەفکەندی

ئامادە کردنی ڕەحمان نەقشی

بژاردەگەڵێک لە وتە بەنرخەکانی شەهید دوکتور سادق)سەعید(شەرەفکەندی

دووی ڕێبەندان

داخوا ئەو جیاوازی یەی نێوان [مێژوو نووسین] و [مێژوو دروست کردن] توانیویەتی شوێنەواری ئەو هەنگاوە کەم وێنە شۆڕشگێڕانەیە لەسەر بەرەکانی دواتر کەم بکاتەوە و بزووتنەوەی رزگاریخوازانەی گەلی کورد و خەباتی خەڵکی کوردستان لە پێناوی ئازادی و دێموکڕاسی لە سەرانسەری ئێران دا رەوتی سروشتیی خۆی بخا؟

کردەوەی ڕەسەنی شۆڕشگێڕانە ڕەنگە لە وەختی خۆیان دا بەو جۆرەی پێویستە و دەبێ، خۆیان نەنوێنن و تێکۆشەرانی ڕاستەقینەی ڕێگای دادپەروەریی کۆمەڵایەتی و حەقیقەتی ئینسانی لە جەنگەی تێکۆشانی خۆیان دا ڕەنگە سەرنج نەدەنە ئەوە کە چ ڕێگایەکی سەخت و دووریان بڕیوە، هەنگاوی چەند گرینگ و کارسازیان هەڵێناوەتەوە و چ ڕێگایەکی پڕ کەندو کڵۆیان بۆ پێداڕۆیشتنی بەرەکانی دوای خۆیان تەخت کردوە. بەڵام ئەگەر دامەزرێنەرانی حیزبی دێموکڕات و کۆماری کوردستان و هەڵسووڕێنەرانی حیزب و کۆمار ئێستا پاش چل و سێ ساڵ بڕواننە ئەو ڕێگا پڕ شانازی یە کە ڕۆڵەکانیان لەو ماوەیە دا بڕیویانەو تەماشای ئەو خەباتە حەماسە خوڵقێنانەیە بکەن کە ئێستا بەڕێوەی دەبەن، چ هەستێکی رەزامەندی و سەربەرزیان تێ دا پێک دێ؟

بەم بۆچوونەوەیە کە لە چل و سێهەمین بیرەوەریی ڕاگەیاندنی کۆماری خودموختاری کوردستان لە مەهاباد دا بە شانازی یەوە ئاوڕ لەو ڕێگایە دەدەێنەوە کە بڕیومانە و بە چاوی پڕ هیوا و دڵنیایی یەوە دەڕوانینە ئەو دوارۆژە کە بە دوای خەبات و تێکۆشانی ئەمڕۆمان دا دێ.

سەرچاوە : ڕۆژنامەی کوردستان ژمارە ١٤٦ / ڕێکەوتی : ڕێبەندانی ١٣٦٧ [ژانوییەی ١٩٨٩]

یەکگرتوویی کۆمەڵانی خەڵک زامنی سەرکەوتنە

گەلی کورد وەک گەلێکی گەورەی ستەم لێکراوی دنیا و هەروەها وەک بەشێک لە جیهانی سێهەم، بەهۆی لاواز بوونی فەرهەنگەکەی و ناشارەزایی سیاسی و کۆمەڵایەتی بە داییم لەگەڵ دووبەرەکی و ناکۆکیی نێوخۆ دەستە و یەخە بووە و ئەو دوو بەرەکی و ناکۆکی یە یەکێک لە هۆیەکانی شکستی گەلی کورد لە خەباتی دوورو درێژو لە مێژینەی بۆ ئازادی و وەدەستهێنانی مافی ئینسانی و نەتەوەیی خۆی بووە.

لە سەرانسەری چەرخی نۆزدەهەم و چەرخی بیستەم دا کە جووڵانەوەکانی نەتەوەیی کورد لە بەشە جۆراوجۆرەکانی کوردستان دا پێک هاتوون، زۆرجار ناکۆکی و نێوان ناخۆشیی نێوان فێئودالْ و سەرۆک

عەشیرەتەکانی کوردو بەرهەڵستیی بەشێک لە هێزەکانی نێوخۆیی لەگەڵ جووڵانەوەی نەتەوایەتی و هاوکاریی ئەو بەشە لە هێزەکانی لەگەڵ دوژمنانی کورد، عامیلی شکست خواردنی جووڵانەوە بووە و هەر جارەی لە ئاکامی خەباتی تاقمێک لە عەشیرەتە بەهێزەکان بەرهەمی گیانبازی و فیداکاریی هەزاران کوردی ئازادیخواز لە خوێن و فرمێسک دا غەرق بووە.

لەتەواوی ئەو دەورەیە دا چەند دەستە بوون و ناکۆکی لە دەوری دوو مەسەلەی تایبەتی دا بووە : یەکێکیان سیستەمی عەشیرەیی و ئەوی دیکەیان شێخایەتی کە بۆ خۆی تێکەڵێک لە پێوەندیی عەشیرەتی و بیروباوەڕی مەزهەنی یە.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ٣٠ی جوزەردان ١٣٦٣ [٢٠ی ژوئەنی ١٩٨٤]

خەیاڵی خاو!

ڕێژیمی ئاخوندی، ڕێژیمی درۆو ڕیا، ئەم ڕۆژانە هەر لەو کاتەدا فرمێسکی حەرام بۆ کوردەکانی عێراقی هەڵدەرێژێ، بۆ خۆی لە کوردستانی ئێراندا فشار و زەبرو زەنگی فاشیستی بەو پەڕی خۆی گەیاندووە. دیارە ئەو ڕێژیمە دژی گەلی یە لە ماوەی ٨ساڵی ڕابردوو دا کە لەگەڵ عێراق لە شەڕ دا بووەو تەنانەت پێش دەست پێکردنی ئەو شەڕەش، سیاست و هەڵوێست و ڕەفتارو کردەوەی سەبارەت بە گەلی کورد بەم شێوەیە ڕیاکارانە و دوو ڕوویانە بووە؛ یانی لە لایەک دڵسۆزیی بەدرۆ بۆ گەلی کورد لە کوردستانی عێراق و لە لایەکی دیکە ئینکاری هەر حەقێکی دیکە بۆ گەلی کورد و فشارو زەبرو زەنگ بۆ سەر ئەو گەلە لە کوردستانی ئێران و لە نێوی ئێران دا.
بەڵام لەم ئاخرانە دا،

تەنیا ڕێژیمی دژی گەلی و بە دوور لە هەموو راستی یەکانی زەمان وەک ڕێژیمی ئاخوندین کە پێیان وایە بە زەبەوزەنگ، فشارو کوشتار دەتوانن گەلێکی ڕاپەڕیوو قارەمانی وەک گەلی کورد ناچار بکەن دەست لە داخوازە رەواکانی ئینسانیی خۆی هەڵبگرێ و واز لە خەبات و دێموکڕاسی بێنی، چ خەیاڵێکی خاو! !

سەرچاوە : ڕۆژنامەی کوردستان ژمارە ١٤١ / ڕێکەوتی : خەرمانانی ١٣٦٧ [ژانوییەی ١٩٨٩]

پەیامی سوپاس و پێزانینی دوکتور سادق شەرەفکەندی جێگری سکرتێری گشتیی حیزب، بە بۆنەی هاودەردیی خەڵک و دۆستانی و دڵسۆزانی حیزبی دێموکڕات بە دوای شەهید بوونی دوکتور قاسملووی نەمردا

هاونیشتمانانی بەشەرەف !

خەڵکی دڵسووتاو و ئەمەگناسی کوردستان !

بە ئەرکی سەرشانی خۆم دەزانم بە ناوی حیزبی دێموکڕاتی کوردستانی ئێران، لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی و ئەندامان و کادر و پێشمەرگەکانی ئەم حیزبەوە سوپاسی گەرمی ئەو هاودەردی و هاودڵی یەتان بکەم کە بە بۆنەی شەهید بوونی ڕێبەری خۆشەویستی حیزبەکەمان دوکتور قاسملووی نەمر خۆی نواندو بە شێوەیەکی بەربڵاو و بێ وێنە هەروا خۆی دەنوێنێ.

ئاشکرایە کە ئەو هاودەردی یە بێ خەوشەو ئەو هەستە پاکە نیشانەی ئەمەگناسی یە کە لە بیروباوەڕەوە سەرچاوە دەگرێ. بیروباوەڕ بە ڕێبازی خەباتگێڕانە و عەینی کات دا ئوسووڵی و سەربەخۆیی حیزب و، بیروباوەڕ بەو ئامانجانە کە ڕێبەرێ هەڵکەوتوومان لە پێناوی وەدیهاتنیان دا سەری داناو گیانی بەخت کرد. ئەم هاودەردی یە نیشانەی ئەوەیە کە ئێوە خەڵکی تینووی ئازادی و دێموکڕاسی حیزبی دێموکڕات بە ڕۆڵەی بەحەق و خۆشەویستی خۆتان چاو لێ دەکەن.

ئەمە، دیارە هەر لەو کاتە دا کە بۆ ئێمە ئەندامانی حیزبی دێموکڕات بە گشتیی جێگای فەخرو شانازی یەکی گەورەیە، ئەرکێکی زۆر قورسیش دەخاتە سەرشانمان : ئەرکی درێژەدانی سادقانە و لێبڕاوانەی ڕێگای شەهیدان و، ئەرکی هەوڵدانێکی بێوچان بۆ ئەوەی هەروا جێگای بیروبڕوا خۆشەویستی بمێنینەوە.

هەر بۆیە بە پێویستی دەزانم لەم هەلومەرجە ناسک و مێژوویی یەدا جارێکی دیکە ئێوە خەڵکی بەشەرەف و ئازادیخوازی سەرانسەری ئێران بە گشتیی و کوردستان بە تایبەتی، دڵنیا بکەم کە ئێمە تێکۆشەرانی حیزبی دێموکڕات، حیزبی شەهیدان، ئەم ئەرکە گرانە کە کەوتۆیە سەرشانمان زۆر باش هەست پێ دەکەین و زۆر بە ئاگاهی یەوە بڕیاری یەکجاریمان داوە کە هەموو هێزو توانای خۆمان تەرخانی پێوانی ڕێگای دوکتور قاسملوو، یانی ڕێگای خەباتی کوڵنەدەرانە لە پێناوی ئازادی و دێموکڕاسی و مافە ئینسانی یەکان دا بکەین تا لەم ڕێگایە دا – کە ڕێگای سووری شەهیدانە – یان سەربکەوین، یان بە شانازی یەوە وەک شەهیدە ئازیزەکانمان سەر دابنێین.

سەرچاوە : ڕۆژنامەی کوردستان ژمارە ١٥٢ – رادیۆی دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ٢ی گەلاوێژی ١٣٦٨ [٢٤ی ژوئیەی ١٩٨٩]

مۆژدەی سەڵتەنەتخوازەکان بە گەلانی ئێران

سەڵتەنەت خوازاەکانی ئێرانی لەم دوایی یانەدا دەنگیان زۆر لێ دێ و جموجۆڵێکی زۆر لە خۆ نیشان دەدەن. بێگومان گەلێک لە خوێنەران رەنگە پێیان وابێ هیچ پێویستی یەک بەباس لەسەر سەڵتەنەت خوازان نیە. چونکە خەڵکی ئێران بە تێکڕایی بەورد و درشت و لاو و پیرەوە لە جەرەیانی شۆڕشی ساڵی ۱۳۵۷ دا نەزەری خۆیان سەبارەت بە سەڵتەنەت بە روونی دەربڕی و لێبڕاوانە نیشانیان دا کە سەڵتەنەت و سەڵتەنەخوازی ئیتر لە ئێران دا جێگای نەماوە و دەبێ بۆ هەمیشە بنەبڕ بێ.

ئەگەر سەڵتەنەتخوازان بەرەبەر خەریکن لەم لاو لەولاوە لە پەناو پەسیوان دێنە دەرو سەرلە نوێ حیکایەتی پڕ لەشەرم و شوورەیی و پڕ لە جینایەت و خەیانەتی " شا " و شایەتی " دێننەوە گۆڕێ، بێگومان هەست دەکەن کە هی وا هەیە گوێ بۆ ئەو قسانە ڕەدەگرێ و کەسی وا هەیە کە بۆ رزگاری لەو تاریکخانەیە تێی دا دەژی، ڕووناکایی یەک لە لایەن سەڵتەنەتەوە چاوەڕوان دەکا! ئەمەش بە هیچ جۆر شتێکی سەیرو چاوەڕوان نەکراو نیە.

۹ ساڵ دەسەڵاتدارەتیی سەرەڕۆیانە و کۆنەپەرستانەی ئاخوندەکان، ۹ ساڵ جینایەت و خەیانەت، ۹ ساڵ کوشتارو وێرانی، ۹ ساڵ بێ مەسئوولییەتی سەبارەت بە چارەنووسی خەڵکی ئێران، بەڕاستی وای کردوە کە خەڵک جاروبار یادێکی بەخێر لە شاو ڕێژیمەکەی بکەن !دەڵێن لە جەهەندەم دا دووپشکی واهەیە کە ئینسان لە ترسی ئەوان پەنا بۆ ماری ژەهردار دەبا! حیکایەتی ڕێژیمی ئاخوندی و ڕێژیمی پاشایەتی ڕاست هەر ئەوەیە.

سەرچاوە : ڕۆژنامەی کوردستان ژمارە ١٤١ خەرمانانی ١٣٦٧ [سێپتامبری ١٩٨٨]

دیکتاتۆری و سەربەخۆیی

لە دنیای پڕ پێچ و خەمی ئەورۆ دا ئەو شتە سەرەکی یە کە دەتوانی دەستەبەری سەربەخۆیی ڕاستەقینەی سیاسی لە وڵاتی ئێراندا بێ " دێموکڕاسی " یەو، " بەستراوەیی " ئاکامی بێ ئەم لاو ئەولای دیکتاتۆری و سەرڕۆیە. تانانەت لە باری ئابوورییشەوە. ئەوە دێموکڕاسی یە کە نەخشی هەرە کاریگەر دەگێڕێ، وڵاتێک ناتوانی خۆ لە پێوەندیی ئابووری لەگەڵ وڵاتانی دیکە ببوێری. بەڵام بۆ ئەوەی ئەو پێوەندی یە نیێتە بەستراوەیی، پێویستە کە خەڵکی وڵات لە کاروباری ئابووری و بەرهەمهێنان دا چالاکانە و دڵسۆزانە بەشداری بکەن. ئەمەش وەدی نایە مەگەر لەسایەی دێموکڕاسی یەوە. یانی کاتێک خەڵک حکوومەت بە هەڵبژاردە و نوێنەری خۆیان بزانن و هەست بە کاریگەر بوونی بەشداریی خۆیان لە کاروباری بەڕێوە بردنی وڵات دا بکەن.

ئەزموونی گەلانی جیهان ئەمڕۆ بە ڕوونی نیشانی دەدا کە ئەو دەرمانە سیحراویەی ئەمڕۆ دەتوانی چارەسەری

هەموو نەخۆشی یەکانی ژیانی سیاسی و کۆمەڵایەتی بکا، " دێموکراسی " یە.

ڕۆژنامەی کوردستان ژمارە ١٤٣ خەزەڵوەری ١٣٦٨ [ئۆکتۆبری ١٩٨٩]

پەیامی سوپاس و پێزانینی دوکتور سادق شەرەفکەندی جێگری سکرتێری گشتیی حیزب، بە بۆنەی هاودەردیی خەڵک و دۆستانی و دڵسۆزانی حیزبی دێموکرات بە دوای شەهید بوونی دوکتور قاسملووی نەمردا

ئێوە هەستی نیشتمانپەروەری و ئەمەگناسیی خۆتان سەبارەت بە ڕێبوارانی ڕێگای ئازادی و رزگاری زۆر باش سەلماندوە، بەڵام هەست هەرچەند زۆر گرینگە، بەتەنیا بەس نیە. هەست دەبی شکڵێکی ماددی و دەستگر بە خۆیەوە بگری کە بتوانێ لە مەیدانی کردەوە دا بە شێوەیەکی کاریگەر خۆی بنوێنێ.

ئێمە هەر لەسەرەتاوە پێمان لە ڕێگای دژوارو پڕ هەوزار و نشێوی خەبات ناوە، بڕیارمان داوە هەتا ئاخر نەفەس و ئاخر دڵۆپی خوێن درێژە دەری ئەو ڕێگایە بین. ئەم بڕیارەشمان دیارە دڵگەرم بە پشتیوانیی ئێوە داوە. ئێستاش بە هەموو هەست و وجوودمانەوە ئەم بڕیارەتان لەگەڵ نوێ دەکەینەوە و دڵنیاین کە بە پشتیوانیی ئێوە سەرەنجام سەردەکەوین. چونکە دەزانین کە هێزی یەکپارچەی گەل لەبڕان نەهاتوویە و قەت نابەزێ.

ئێمە گەڵێکی مەزلوومین و زۆرمان زوڵم لێ دەکرێ. زۆرداران بە کوشتنی دوکتور قاسملوو دەیانەوێ بە ئێمە بڵێن کە تەنیا کاتێک مافی نەفەس کێشانمان هەیە کە ژێردەست و ژێر چەپۆکەیان بین. بەڵام لە مێژە گوتوویانە کە قبووڵی زوڵم لە خودی زوڵم خراپترە. ئەگەر بمانەوێ هەموو دەرسەکانی دوکتور قاسملووی نەمر لەیەک دەرس دا کورت بکەینەوە ئەم دەرسە ئەوەیە کە سەرنجی ئێمەی بۆ لای هێزی خۆمان ڕاکێشاو تێی گەیاندین کە ئەگەر دڵنیایی مان بە خۆمان بێ و، پشتی یەکتر بگرین خاوەنی چ توانایەکی گەورەین کە پەیکەری زۆرداران وەلەرزین دەخاو تووشی پەلەقاژەی مەرگیان دەکا !

دەبا ئەم دەرسە بەنرخەمان هەروا لەبەرچاو بێ.

سەرچاوە : ڕۆژنامەی کوردستان ژمارە ١٥٢ — ڕادیۆی دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ٢ی گەلاوێژی ١٣٦٨ [٢٤ی ژوئیەی ١٩٨٩]

ساڵڕۆژی بەیاننامەی جیهانی مافی مرۆڤ

هەرچەند ڕێژیمی ئاخوندیی ئێران لە بواری لەژێر پێ نانی مافی مرۆڤدا، بە پێی ڕاپۆرتی ڕێکخراوە بەشەر دۆستەکانی جیهان لە ڕیزی یەکەم دایە، بەڵام دیارە تەنیا نیەو لە جیهانی پێشکەوتووی ئەمڕۆدا بە داخەوە زۆر

وڵات و حکوومەت دیکەش هەن کەلە لایەک بە ڕواڵەت وەک حکوومەتی ئێران بەیاننامەی جیهانی مافی مرۆڤیان بەڕەسمی ئیمزا کردوە، لە لایەکی دیکەش بە کردەوە بەو پەری دڕندەیی و بێ مەسئوولییەتی یەوە ئوسووڵی ئەو بەیاننامەیە لەژێر پێ دەنێن!

سەرەڕای ئەمە ئاوڕدانەوەیەک لە ڕەوتی مێژووی ئینسانی نیشان دەدا کە بەشەر ڕۆژ بە ڕۆژ پتر بەرەو مەقامی بەرزی ئینسانی و یەکسانی و برایەتی دەچێتە پێش. لە ڕەوتی بێوچانی ئینسان بەرەو پلەی هەرە بەرزی ئینسانییەتدا دیارە کۆسپ و تەگەری وەک هیتلەرییەکان و حیزبوڵڵاهی یەکان ئەمڕۆی ئێران زۆر دێنە پێش. بەڵام خەباتی شێلگیری گەلانی مافخوازو بۆ ئازادی و یەکسانی، کە ڕۆژ بە ڕۆژ پتر برایەتی یانی هاودەردی و پشتیوانیی گەلانی دیکەی جیهان بۆ لای خۆی ڕادەکێشێ، بێکومان سەرەنجام سەردەکەوێ و ئوسوولی ئەساسیی مافی مرۆڤ یانی ئازادی و یەکسانی هەر ڕۆژەی زیاتر لە ڕۆژی پێش لە جیهاندا سەقامگیر دەبێ. گرینگ ئەوەیە کە دنیا تازە بەرەو پاشەوە ناکشێتەوە، ڕەوتەکە – هەرچەند تووشی پێچ و پەناش بێ – هەر بەرەو پێشەوەیە.

ڕۆژنامەی کوردستان ژمارە ١٤٤، سەرماوەزی ١٣٦٧ [نوامبری ١٩٨٨]

سالی تازەی جیهانی

ئەو پێدا چوونەوەیە نیشانی دا کە ئەگەر بکرێ شتێک وەک تایبەتمەندیی گشتیی ساڵی ٨٨ دەستی لەسەر دابنرێ ئەو شتە بریتی یە لە ڕەوتێکی بەرەو سوڵح و ئاشتی و کەمتر بوونەوەی بڵێسەی شەڕ و ناکۆکی لە ناوەندە بوحرانی یەکانی چوار گوشەی دنیا دا.

هۆیەکی ئەساسیی ئەو ڕەوتە گشتی یە بەرەو سوڵح و هێمنایەتی لە جیهاندا، بێگومان نیزیکی و هاوکاریی دوو هێزی هەرە گەورەی دنیای ئەمڕۆ یانی یەکیەتیی سۆڤیەت و ئەمریکا بوو. چەندین دیدارو وتووێژی ڕاستەوخۆو دۆستانەی ڕێبەرانی ئەو دوو وڵاتە لەم ساڵانەی دوایی دا سەرەنجام بەرهەمەکانی خۆی تا ڕادەیەک لە ساڵی ڕابردوو نیشان دا...

هەر ئەم واقعییەتە هیوا لە دڵی خەڵکی جیهان داپێک دێنێ بۆ ئەوەی ڕەوتی ڕوو بە گەشەی سوڵح و ئاشتی لە ساڵی داهاتووش دا هەر بەردەوام بێ و لە چوار گۆشەی دنیا دا سەرکەوتنی زۆر زیاتر وەدەست بێنێ...

تا کاتێک زۆڵم و زۆر هەبێ، تا کاتێک چەوساندنەوەی جۆربەجۆری چینایەتی، نەژادی، نەتەوەیی، مەزهەبی و جینسی باوبێ، تا کاتێک دیکتاتۆری و سەرەڕۆیی لە لایەک و یەخسیری و کوێلەتی و دیلی و ژێر چەپۆکی و هەژاری لە لایەکی دیکە لە گۆڕێ دا بێ، شەڕو ناکوکی هەر دەبێ و هەر دەشبێ ببێ! چەوسێنەر و زاڵم و سەرەڕۆ هیچ کاتێک بە مەیلی خۆیان دەست لە چەوساندنەوە و زۆڵم و دیکتاتۆری هەڵ ناگرن. مەگەر بە زۆری و ئاکامی شکست لە خەباتێکی توندوتیژ دا نەبێ! کەوابوو، سوڵح و ئاشتیی گشتیی جیهانی و هەر لەو کاتە دا شەڕو

خەبات بۆ وەدەستهێنانی ئازادی و بۆ لەنێو بردنی زۆڵم و چەوساندنەوە نەک هەر لێک جیاواز نین. بەڵکوو دوو لایەن و دوو روانگەی یەک مەسەلەن کە یەکیان تەواوکەری ئەوی دیکەیە. ئەو مەسەلەیەش بریتی یە لە ئازادی و بەختەوەریی مرۆڤ.

رۆژنامەی کوردستان ژمارە ١٤٥ بەفرانباری ١٣٦٧ [دێسامبری ١٩٨٨]

پەیامی سوپاس و پێزانینی دوکتور سادق شەرەفکەندی جێگری سکرتێری گشتیی حیزب، بە بۆنەی هاودەردیی خەڵک و دۆستانی و دڵسۆزانی حیزبی دێموکرات بە دوای شەهید بوونی دوکتور قاسملووی نەمردا

با دایکانی کوردستان رۆڵەکانیان لە باوەشی گەرم و پڕ لە خۆشەویستیی خۆیان دا بە هەستی گەرمی نیشتمانپەروەری و ئازادیخوازی پەروەردە بکەن و چیرۆکی ژیانی دوکتور قاسملوو و شەهیدانی رێگای رزگاری یان بە گوێ دا بخوێنن.

با باوکانی کوردستان دەرسی ئازایەتی و خەباتگێڕی فێری منداڵەکانیان بکەن و تێ یان بگەیەنن کە چەندە خۆشە جێگای هیوا و هۆمێدی کۆمەڵەکەیان و گەلەکەیان بن.

با لاوانی کورد – کوڕ و کچ – باش بزانن کە ژیان لە ئەسیری و ژێردەستی داو، بەسەرشۆڕی و شەرمەزاری یەوە چەندە بێ قەدر و قیمەتە و لە بەرامبەردا هەڵمژینی هەوای پاک و بێگەردی سەربەرزی و ئازادی چەندە خۆش و دڵرفێنە.

دەبا رۆڵە نەبەزەکانی کوردستان ریزەکانی حیزبی دێموکرات بەهاتنی خۆیان جوانتر لە پێشوو برازێننەوە و بە هەڵگرتنی چەکی شەرەف و سەربەرزی، هێزی پێشمەرگە زۆر لە ئێستا بەهێزتر و لەشکان نەهاتووتر بکەن.

سەرچاوە : رۆژنامەی کوردستان ژمارە ١٥٢ – رادیۆی دەنگی کوردستانی ئێران / رێکەوتی : ٢ی گەلاوێژی ١٣٦٨ [٢٤ی ژوئیەی ١٩٨٩]

رابردوو و دوارۆژی ئەفغانستان

راستی یەکەی ئەوەیە کە ئێستا تەنیا شت کە لەو بارەوە دەتوانرێ بە دڵنیایی یەوە پێش بینی بکرێ، داهاتوویەکی ناروون ناسەقامگیر و خوێناوی یە! چونکە هەر چۆنێک بێ گومان لەوە دا نیە کە ئەوە لە ژێر ناوی [مجاهدین] دا خۆی بە رێبەری بەرگری ئەفغانستان دادەنێ، کۆنەپەرستە؛ ئەویش کۆنەپەرستی یەکی مەزهەبی کە تا رادەیەکی زۆر هی سەدەکانی نێوەڕاستە. ئەم کۆنەپەرستی یەی سەدەکانی نێوەڕاست ئەگەر بە دەسەڵاتیش بگا،

بە پێی بیروباوەڕی خۆی شتێک دەبێ وەک ڕێژیمی ئاخوندی لە ئێران دا و هەمووشمان دەزانین ئەم ڕێژیمە چ شتێکی بۆ ئێران بە دیاری هێناوە.

* پێویستیی ڕۆژگار دەڵێ دوارۆژێکی کەم و زۆر سەقامگیر لە ئەفغانستان دا تەنیا وەختێک ئیمکانی دەبێ کە حکوومەتێکی دێموکراتی و نامەزهەبی، بەڵام گەلی بە پشتیوانیی فەرهەنگ و ڕێوشوێنەکانی [ئەفغان] و بە پاراستنی مافە نەتەوایەتی یەکانی گەلانی ئەو وڵاتە لەوێ دابمەزرێ. بەڵام هەموو شتێک نیشان دەدا کە تا گەیشتن بەو قوناخە، جارێ ڕێگایەکی درێژ و پڕ کەندە لەند لە پێش دایە!

ڕۆژنامە کوردستان ژمارە ١٤٧ ڕەشەمەی ١٣٦٧ [فیۆرییەی ١٩٨٩]

دووسەدەمینساڵی شۆڕشی مەزنی فەرانسە

دووسەد ساڵ لەمەوبەر لە ڕۆژی ١٤ی ژووییەی ساڵی ١٧٨٩ دا خەڵکی ڕاپەڕیوی پاریس هێرشیان کردە سەرقەڵای [باستیل] کە کرابووە زیندانی ڕێژیمی پاشایەتی و پاش تێک شکاندنی بەربەرەکانیی پارێزەرەکانی ئەو شوێنەیان گرت.

شۆڕشی مەزنی فەرانسە بە کۆمەڵە ڕووداوێک دەگوترێ کە لە ساڵەکانی ١٧٨٨ – ١٧٨٩ تا ساڵی ١٧٩٩ لەو وڵاتە دا ڕوویان داوە و بوونە هۆی ئەوە کە کۆتایی بە تەمەنی ڕێژیمی کۆن، واتە پاشایەتیی سەرەڕۆ بهێنرێ و بناخەی کۆمەڵی فەرانسە لە باری جۆراوجۆرەوە بە تەواوی بگۆڕێ...

شۆڕشی فەرانسە و شوێنەوارەکانی لە چوارچێوەی فەرانسە دا نەماوە، بیروباوەڕی نوێ زۆر زوو ئورووپای داگرت و پادشا ئورووپایی یەکانی تووشی ترس و نیگەرانی و سەرەنجام دژکردەوە کرد، ڕەوتە شۆڕشگێڕی یەکان ئەو ئەسڵانە کە لە بەیاننامەی مافی مرۆڤی ساڵی ١٧٨٩ دا گونجا بوون، لە خۆیان دا ئەوەندە بەتوانا بوون کە گەلانیان خستە جموجۆڵ و دەسەڵاتی سەرەڕۆیانەی پاشاکانیان لەرزاند. لەلایەی موهاجیرەکان [ئەو پیاو ماقووڵانەی کە لە فەرانسە ڕایان کردبوو] بوونە هۆیەک بۆ بڵاو بوونەوەی دەنگ و باسی شۆڕش و لە لایەکی دیکەش هەستی کون پشکنین (کنجکاوی) بوو بەهۆی ئەوە کە ئورووپایی یانی ئەهلی لێکۆڵینەوە بە شێوەیەکی بەربڵاو روو بکەنە فەرانسە [زیارەتکەرانی ئازادی!] و وێڕای شارەزا بوون لە ئامانج و ئاواتەکانی شۆڕش، ئەوان لە سەرانسەری ئورووپا دا بڵاو بکەنەوە و پڕوپاگەندەیان بۆ بکەن. هەمووی ئەمانە بە تایبەتی لە چەرخی دواتر دا وردە وردە سیمای سیاسی و کۆمەڵایەتی یان بە تەواوی گۆڕی.

ڕۆژنامەی کوردستان ژمارە ١٥١ پووشپەڕی ١٣٦٨ [ژوئەنی ١٩٨٩]

پەیامی سوپاس و پێزانینی دوکتور سادق شەرەفکەندی جێگری سکرتێری گشتیی حیزب، بە بۆنەی هاودەردیی خەڵک و دۆستانی و دڵسۆزانی حیزبی دێموکڕات بە دوای شەهید بوونی دوکتور قاسملووی نەمردا

ئاشکرایە کە گەلی کورد وەجاخ کوێر نیە و خاوەنی دەیان و سەدان قاسملوو بووە و هەیە. تایبەتنەندیی قاسملوو ئەوە بوو کە لێوەشاوەیی و زانایی خۆی لە خزمەت رزگاری و ئازادیی گەلەکەی دانابوو. بۆیە ئێستا لەم کاتەدا کە بێگومان کاتێکی زۆر گرینگ لە مێژووی خەباتی رزگاریخوازانەی گەلی کورد دایە، بە هەموو هەستەوە داوا لە لاوانی خوێنگەرم و رووناکبیری کوردستان دەکەم کە بێنە مەیدانی خەبات و جێگای بەتاڵی قاسملوو پڕ کەنەوە. ئەگەر دوژمنانی ئازادی ئاوا لە قاسملوویەک دەترسن دەبێ لە بەرامبەر دە قاسملوو دا وەزعیان چۆن بێ ؟

سەرچاوە : رۆژنامەی کوردستان ژمارە ١٥٢ – رادیۆی دەنگی کوردستانی ئێران / رێکەوتی : ٢ی گەلاوێژی ١٣٦٨ [٢٤ی ژوئیەی ١٩٨٩]

ساڵرۆژی دامەزرانی حیزبی دێموکڕات

حیزبی دێموکڕات حیزبی شەهیدانە. نەک بە قسە، بەڵکوو بە کردەوە نیشانی داوە کە قوربانیدان نەک هەر لە درێژەدانی خەبات ساردی ناکاتەوە، بەڵکوو لێبڕاوترو شێلگیرتریشی دەکا. رێژیمی سەرەڕۆو سەر بە ئیمپریالیزمی پاشایەتی دامەزرێنەری حیزب، پێشەوای مەزنمان قازی محەممەدی لە دار دا بەو خەیاڵە کە بزووتنەوەی شۆڕشگێڕانە و دێموکڕاتیی کوردستان پێش پێ هەڵگرتن لە نێو بەرێ و داواکارانی دێموکڕاسی و ئازادی چاوترسێن بکا. بەڵام دیتمان کە گەلی خەباتگێڕی کورد چ خوێنێکی تازە و زیندووی لە دەماری تێکۆشەرانی حیزبی پێشڕەو و شۆڕشگێڕی خۆی دا وەجووڵان خست و چۆن سەرەنجام دەست لە نێو دەستی گەلانی دیکەی ئێران دامودەزگای رێژیمی گەندەڵی پاشایەتیی ئاوا بە لێبڕاوی تێکەوە پێچا. ئێستاش رێژیمی کۆنەپەرست و خوێنخۆری ئاخوندی کە پاش ١٠ ساڵ سەرکوت و کوشتاری وەحشیانە، خۆی لە بەرامبەری تووڕەیی شۆڕشگێڕانە و بەرگریی قارەمانانەی خەڵکی کوردستان دا بێ هێزو داماو دەبینێ، بە تیرۆری رێبەری هەڵکەوتووی حیزبەکەمان نیشانی دا کە هەروا لەو خەون و خەیاڵە دا سەری لێ شێواوە،...

لەم کاتە گرینگەی مێژووی حیزب دا هەمووی ئێمە کە شانازی خەبات لە ریزەکانی حیزبی دێموکڕاتی کوردستانی ئێرانمان پێ براوە، جارێکی دیکە بەرامبەر بە گیانی پاکی شەهیدنی رتگای رزگاریی کوردستان و سەرانسەری ئێران و بە تایبەتی دوو شەهیدی مەزنی رێبەرایەتیی حیزب دوکتور قاسملوو عەبدولڕەحمان قاسملوو و عەبدوڵڵا قادری ئازەر سەری رێزو و حۆرمەت دادەنوێنین...

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە کۆمەڵێک تاقیکردنەوەی چل و چوار ساڵ خەباتەوە و بە تایبەتی بە

ئەزموونی ١٠ ساڵ خەباتی بەردەوام و توندو خوێناوی دژی ڕێژیمی هاری ئاخوندی، ئێستا گەیوەتە پلەیەکی ئەوتۆ لە پێگەیشتن کە بتوانێ زەبر و پێشهاتەکانی مەیدانی خەبات و تێکۆشان وەک ڕووداوێکی پێش بینی کراوو خۆ لێ لانەدراو بە جاکی تەحەممول بکا. حیزبی دێموکراتی کوردستان ئێستا ئیدی دارێکی قەد ئەستوورە کە ڕەگ و ریشەی لە قوڵایی خاک دا داکوتاوە و لک و پۆپی بۆ هەموو لایەک هاویشتووە. بۆیە بە هەڵکردنی ڕەشە با تێک ناشکێ و بڕینی هەر لکێکی هەر چەندیش گەورە و پڕ بەر بێ، لە هەڵدان و بەرگرتنی ناخا.

سەرچاوە : ڕۆژنامەی کوردستان ژمارە ١٥٢ / ڕێکەوتی : گەلاوێژی ١٣٦٨ [ژوئیەی ١٩٨٩]

ئێران، ئاڵاهەڵگری تێرۆریزمی نێونەتەوەیی

ئەوەکە لە دنیادا ڕێژیمی خومەینی بە ئاڵاهەڵگرو بەڕێوەبەری تیرۆریزمی نێونەتەوەیی ناسراوە، نە بێ سابیقە و نە بەبێ بەڵگەیە، ئەو کارانەن کە بوونەتە هۆی ئەوە کە ڕێژیمی خومەینی لە دنیادا بە تاقی تەنیا بمێنیتەوە و لە نەزەری بیروڕای گشتیی جیهاندا وەک حکوومەتێکی ئینسانکوژ و دژی هەموو یاساو قانوونێکی ئینسانی و نێونەتەوەیی بناسرێ...

نێوەڕۆکی ئەو ڕێژیمە لەوە ڕەش ترو چەپەڵ ترە و ئەو ڕەشی و چەپەڵی یەش ئەوەندە بۆ خەڵکی دنیا دەرکەوتووە کە تازە بۆ هیچ کەس شک لەوەدا نامابێ کە تەنیا ڕێگا چارە ڕووخاندنی و سەرەونخوون کردنی ڕێژیمی بێ قانوون و پیاوکوژی کۆماری ئیسلامیی خومەینی یە و بەش.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران ٢ی ڕەشەمەی ١٣٦٢ [٢١ی فیۆریەی ١٩٨٤]

کۆنگرەی شەشەمی حیزبی دێموکڕات و [سوسیالیزم]

لێرەدا پێویستە هەڵەیەکیش لە بارەی [سوسیالیزمی دێموکراتیک] دا ڕاست بکەینەوە، چونکە هێندێک لە مانای سوسیالیزمی دێموکراتیک باش تێ نەگەیشتوون. ئەو ڕاست کردنەوەیەش ئەمەیە کە: [سوسیالیزمی دێموکاراتیک] لەگەڵ [سوسیال دێموکراسی] فەرقی هەیە. سوسیال دێموکراسی ڕێبازێکە کە بە ناوی سوسیالیزم، سەرمایەداری دەپارێزی و هەڵی دەسووڕێنێ؛ بەناوی سوسیالیزم کرێکاران هان دەدا بۆ ئەوەی سەرمایەداری قبووڵ و بە کورتی دەیهەوێ کە گیروگرفتە سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابووری یەکانی کرێکاران لە چوارچێوەی سەرمایەداری دا چارەسەر بکا، بێ ئەوەی ئەو چوارچێوەیە تێک بدا. لە حالێک دا سوسیالیزم بە مانای ڕووخاندنی سەرمایەداری بە تەواوی و پێکهێنانی کۆمەڵێکی نوێ یە. ئێمە کاتێک دەڵێین سوسیالیزممان دەوێ، ئەوە خۆی بە مانای

ڕەتکردنەوەی سەرمایەداری و لەئاکام دا ڕەتکردنەوەی سوسیال دێموکراسی یە. بەڵام ئەگەر کوتمان [سوسیالیزمی دێموکراتیک] مان دەوێ، مانای ئەوەیە کە هەر دیسان سوسیالیزممان دەوێ بەڵام سوسیالیزمێک کە دێموکراسیی لە گەڵ بێ و پەرەی پێ بدا.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ١٣ای ڕەشەمەی ١٣٦٢ [٣ی مارس ١٩٨٤]

٢٩ی ڕەشەمە، ساڵڕۆژی میللی بوونی سەنعەتی نەوتی ئێران

میللی کرانی نەوت لە ئێران دا، کردەوەیەکی شۆڕشگێڕانە بوو کە تەنیا مەبەستی دەست بەسەر داگرتنی خەڵکی ئێران بەسەر یەکێک لە بەنرخ ترین سەرمایە نیشتمانی یەکەیان واتە نەوت نەبوو. ئەو کارە لەڕاستی دا نیشانەی بڕوای قووڵی خەڵکی ئێران بە وەدەستهێنانی سەربەخۆیی سیاسی و ئابووری، هەروەها سەرەتای خەبات دژی دەست و پێوەندەکانی ئیستعماری خاریجی لە نێو وڵات دا بوو کە لە سەرەوەی هەمووان، دەرباری سەڵتەنەتی دەبێ ناو ببەین.

خەبات بۆ میللی کردنی نەوت، لەڕاستی دا خەبات لە پێناوی حاکمییەتی گەلی و دامەزرانی دێموکراسی لە ئێران دا بوو کە ئەم خەباتە بە ناچار دەبووایە بە ڕێگای خەبات دژی نفووزی ئیمپریالیزمی جیهانی و لەسەرەوە ئیمپریالیزمی ئەمریکا دا بڕوا.

دەنگدانەوەی بێ وێنەی خەباتی خەڵکی ئێران لەو ساڵانە لە جیهان داو بە تایبەتی لە وڵاتانی جیهانی سێهەم و ناوچەی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست دا نیشانەی گرینگی و گەورەیی ئەو خەباتە شۆڕشگێڕانەیەی خەڵکی ئێرانە. هەر بۆیە ئیمپریالیزمی جیهانی بەهەموو هێزو توانای خۆیەوە بەربەرەکانیی لەگەڵ حکوومەتی دوکتور مەسەددیق دەکرد، هەتاکوو لە ئاخردا توانی بە یارمەتی و بە دەستی نۆکەرانی جیرەخۆری خۆی، لە ڕۆژی ٢٨ی گەلاوێژی ساڵی ١٣٣٢ دا کوودیتا بکا و حکوومەتی خەڵکیی دوکتور موسەددیق بڕووخێنێ.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ٢٩ی ڕەشەمەی ١٣٦٢ [١٩ای مارس ١٩٨٤]

خومەینی و بزووتنەوەی جیهانی ئیسلام

ئەوە کە بلێندگۆ تەبلیغاتی یەکانی ڕێژیم هەواڵەکانی جووڵانەوەی حەقخوازانەی فەلەستین، ئەریترە، پۆلیساریۆ و هەروەها شەری ئەفغانستان بە خویانەوە دەبەستنەوە، هۆیەکی دیکەی هەیە. مێزەر بەسەرەکانی حاکم کە بۆ خۆیان لە نێو وڵات دا دەستەویەخەی هەزاران گیروگرفتی چارە نەکراو و هەزاران بەدبەختی بوون، بۆیە

وشەی عینوانی [بزووتنەوەی جیهانی ئیسلام] بەکار دەبەن کە بەقوولی خۆیان بە [ئۆمەتی حیزبۆڵڵا] و خەڵکی [همیشه در صحنه] بڵێن کە : ئەگەر لە ئێران دا بێکاری گەیشتۆتە ئەوپەڕی خۆی، ئەگەر لە وڵاتی ئێمەدا گرانی لە ڕادەبەدەرە، ئەگەر لە ئێرانی ئاخوند لێدراو دا سەرەڕۆیی و زۆڵم و توندوتیژی یەکی بێ وێنە پەیدا بووە، ئەگەر سەدان بنەماڵەی ئێرانی داغدارو ڕەش پۆشن، ئەگەر ئابووری وڵات ڕاوەستاوە، فەرهەنگ شوێنەواری نەماوە، کشتوکاڵ بەنزمترین پلەی خۆی گەیشتووە و سەراسەری وڵات بۆتە گۆڕستانێکی بەرین، ئەوانە هیچ کامیان جێگای مەترسی نین چونکە بزووتنەوەی جیهانی ئیسلام بە ڕێبەرایەتی [هیوای بەشخوراوانی عالەم] واتە جەنابی خومەینی لە حاڵی پەرەئەستاندن دایە.

بەڵام با خومەینی و دارودەستەکەی شەو و ڕۆژ لە بارەی کۆمارە ئیسلامی یەکەیان دا زۆڕنا لێ بدەن و بە درۆو دەلەسە هەموو جووڵانەوەکانی ئازادیخوازنەی جیهان تەنانەت شەڕی ئەفغانستانیش بکەنە دەستکردی خۆیان؛ بەڵام ڕاستی ئەوەیە کە لەو دنیا پان و بەرینە دا نەک تەنیا هیچ کەس چووکترین گرینگی یەک بۆ هەراوهوریای خومەینی دانانێ، بەڵکوو بە پێچەوانە دنیا بە گشتی لە چەپی چەپ هەتا ڕاستی ڕاستەوە، لە موسوڵمانی زۆر بە ئیمان هەتا ڕێکخراوی غەیرە مەزهەبی، تێکرا خومەینی و ڕێژیمەکەی بە نموونەی دڕندەیی و دژی ئینسانی بوون دەناسن. ئەوە ڕاستی یەکە تەنانەت بۆ خودی خومەینی و دەوروبەرەکەی شاراوە نیە.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ۲۱ی خاکەلێوەی ۱۳٦۳ [۱۰ی ئاوریلی ۱۹۸٤]

بزنی مەلا نەسرەدین

ئەگەر تا چەند ساڵ لەمەوبەر لە مەجلیسی رەستاخیزی دا، نوێنەرانی هەڵبژێراوی سەرەڕۆ لە ترسی ساواک و پۆلیس بە غەیری بەڵی بەڵی گوتن و پەسند کردنی [لایحە]ی فەرمایشی، توانای ئەنجامدانی هیچ کارێکی دیکەیان نەبوو، ئەمڕۆش نوێنەرانی هەلبژێراوی دەزگای کۆنەپەرستی خومەینی بێجگە لە ساواما کە هەمان ساواکی زەمانی حەمەرەزاشایە. لەگەڵ سپای پاسداران و کۆمیتەکانی ئیمام و چەقۆکێش و ژێ سێ [ژ ۳] بەدەستەکانی حیزبۆڵلاهییش بەرەڕوون. لەسەرەوەی هەمووانیش وەلیی فەقیە دانیشتووە کە ئیبلاغی ویلایەتی خۆی، بۆ خۆی بە نوێنەرایەتی لە لایەن خواوە ئیمزا کردوەو زۆر بە سووک و ئاسان تر لە حاکمی پێشووی خۆی واتە حەمەرەزا شا دەتوانێ بە بیانووی دانی فتوا هەموو بڕیارەکانی مەجلیس ئەگەرچی ئەو مەجلیسە سازکراوی خۆشی بێ، بە تەواوی تێک بداتەوە. ئەگەر نوێنەرانی مەجلیس لە زەمانی شای دیکتاتۆر دا وەک بووکە چینی دەچوون کەبە یەک ئیشارە لە لایەن شاوە دەستیان بە هێندێک جموجووڵی بێ ئیرادە و دوور لە فەرمانی خۆیان دەکرد، ئێستا لە حکوومەتی ئاخوندی دا بە ناو نوێنەرانی مەجلیس وەک بزنی مەلای مەزبوورە دەچن کە بەدستووری مەلا سەریان دەجووڵێتەوە و ئەمجارە نوێنەرەکان لەسەرو سیماش دا لە بزنەکەی مەلا دەچن.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ٢٥ی خاکەلێوەی ١٣٦٣ [١٤ای ئاوریلی ١٩٨٤]

ئازادی دەربڕینی بیروڕا لە کۆماری ئیسلامی دا

ڕێژیمە دیکتاتۆرەکان بۆ لە بەین بردنی ئازادی یە دێموکراتی یەکان شێوەی جۆربەجۆریان هەیە. لە گرتن و ئەشکەنجەو ئازار و کوشتن و برین ڕابگرە هەتا هەڕەشە و بۆختان پێ هەڵبەستن، هەموو وەسیلەیەک بەکار دەبرێ و هەموو ڕێگایەک تاقی دەکرێتەوە. بۆ نموونە باشترە سەرنج بدەینە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی خومەینی کە بەڕاستی یەکێک لە ڕەش ترین و سەرەڕۆترین ڕێژیمەکانی دنیایە. ئەم ڕێژیمە لە هەمووی ئەوانە لە سەرەوە باس کرا، بۆ خنکاندن و لە بەین بردنی ئازادی یە دێموکراتی یەکان بە درندەترین و بێ ڕەحمانەترین شێوە کەڵک وەردەگرێ. بەتایبەتی دژایەتی لەگەڵ ئازادیی بەیان بەو ڕادەیە گەیشتووە کە هەروەک چەندین جار باسمان کردوە، نەک تەنیا بیروبڕوای غەیری خۆی قبووڵ ناکا، بەڵکوو شێوەی بیرکردنەوەی جیاش ناتوانی [تحمل] بکا. واتە ئەگەر کەسانێک یان ڕێکخراوی وا هەبن کە پشتیوان و لایەنگری ڕێژیمی ئیسلامیی خومەینی بن. بەڵام تەنیا شێوەی بۆچوون و بیرکردنەوەیان بۆ گەیشتن بە ئاکامی پشتیوانی لە ڕێژیم لەگەڵ شێوەی بۆچوونی خومەینی و ئاخوندەکانی وەک خۆی فەرقی هەبێ دیسانیش ئەوە قبووڵ ناکرێ و دەبێ لە بەین بچن ڕاونان و تەمبێ کردنی دەستەو تاقمی [جاما] و حیزبی توودە بەو دەلیلە بووە. چونکە نەک تەنیا هەموو کەس لە ڕێژیمی خومەینی دا دەبێ یەک قسە بڵێن و یەک دروشم دووپات بکەنەوە، بەڵکوو دەبێ بە یەک شێوەش فکر بکەنەوە و بۆچوونی هەموو کەسێک بۆ هەموو شتێک هەر وەک یەک بێ!

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ٢٦ی پووشپەڕی ١٣٦٣ [١٧ای ژوئیەی ١٩٨٤]

چەرخی مێژوو بەرەو پێشەوە دەڕوا

چەند ساڵە لە [تئاتر] ی ڕاستەقینە لە وڵاتەکەمان دا خەبەرێک نیە. ئەم هونەرە بەنرخەش وەک زۆر لە هونەرەکانی دیکە بە فەرمانی ویلایەتی فەقیە کۆکراوەتەوە. لە [تئاتر] غەیری [نوحەزوانی] و شبیەسازی [لە مانگی [محرم] دا شوێنەوارێک نەماوە. بەڵام لە بەرامبەر دا نوێژی جەماعەتی ڕۆژانەی هەینی بۆتە شانۆیەک کە هەموو حەوتووان بۆ خەڵکی تاران و شارەکانی دیکە نمایش دەدرێ. لەو شانۆیە دا هونەرمەندەکان، کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامین کە مەسایلی حەوتوو بۆ خەڵکەکە و بینەرانی تەلەویزیۆن و گێگرانی رادیۆ شی دەکەنەوە و نەزەری ڕەسمیی حکوومەت لەسەر گیروگرفتەکانی نێوخۆ و دەرەوەی وڵات رادەگەیەنن.
لە نێو ئەو شانۆگەرانە دا [علی اکبر هاشمی رفسنجانی] نەخشی هەرە سەرەکیی لە ئەستۆیەو بێ شک

هەنەرپیشەکەی کۆماری ئیسلامی یە.

ڕەفسەنجانی بە پێی عادەت دەست بە هەڕەشە دەکاو دەڵێ : نەسیحەتکردن ئەندازەیەکی هەیەو ئەگەر پۆلیس و قازیی شەرع پێتان نەوێرن، ئێمە دەستەو داوێنی خەڵک دەبین. دیارە مەبەستی ڕەفسەنجانی لە خەڵک چەقۆکێشە حیزبوڵڵایی یەکانن کە خەڵکی ئێران باشیان دەناسن. ئێستا چونکە پایەکانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی بەو هەموو گەورەیی یەی ڕەفسەنجانی لە خوتبەکانی خۆی دا ئیددیعای دەکا، لە بەرامبەر چەند خانمێک دا کە بەگەرمای هاوین رووسەریی تەنکیان لەسەر ناوە یان گۆرەویی تەنکیان لە پێ کردوە، ئاوا لەرزۆک بووە؟ ئایا ئەوە خۆی نیشانەی کزی و بێ هێزی لە ڕادەبەدەری ڕێژیمی خومەینی نیە؟

ڕێژیمی ویلایەتی فەقیهی خومەینی ڕێژیمێکە کۆنەپەرست کە دیهەوێ وڵاتی ئێمە بۆ چەرخەکانی مێژووی نێوڕاست بگێڕێتەوە. ئەم کارە نەبۆ کاربەدەستانی ئەم ڕێژیمە و نە بۆ هیچ ڕێژیمێکی دیکە مومکین نیە، چەرخی مێژوو ڕەنگ بێ بۆ ماوەیەکی کورت لە گەڕان بوەستێ، بەڵام مەحاڵە کە بەرەو دوا بسوورێ. زۆر بەهێزتر لە خومەینی زۆر جار ئەوەیان تاقی کردۆتەوە، بەڵام بە هیچ کوێ نەگەیشتوون و چەرخی مێژوو وردی کردوون و سووڕانی بەرە و پێشی خۆی درێژە پێ داوە. کۆماری ئیسلامیی و خۆمەینی و ڕەفسەنجانییش بێگۆمان چارە نووسێکی باشتریان نابێ.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ٨ی گەلاوێژی ١٣٦٣ [٣٠ی ژوئیەی ١٩٨٤]

مەجلیسی شوورای ئاخوندی و کاروباری وڵات

ئێستا کار بەدەستانی پایەبەرزی وەدەست و پێ کەوتوون کە فکرێک و چارەیەک بۆ ئەو مەجلیسە بکەن. لە پێش دا خودی خومەینی ئیشارە دەکا کە دیارە لە مەجلیس دا باس و ڕەخنە گرتن دەبێ هەبێ، بەڵام ئەوە نابێ بە جۆرێک بێ کە ئابڕووی کۆماری ئیسلامی بەرێ و دوژمنانی ئیسلام کەڵکی لێ وەربگرن و مەبەستی خومەینی لە ڕاستی دا ئەوەیە کە مەجلیس بۆ رواڵەت ساز کراوە و نابێ نوێنەرانی مەجلیس پێ یان وابێ کە ئازادن هەرچی لە دڵیان دایە وەدەری بخەن و هەموو عریبەکانی حکوومەت ئاشکرا بکەن و پەردە لەسەر دزی و درۆزنی و بێ کیفایەتی لابەرن و حکوومەتی ئاخوندان بەو جۆرەی کە هەیە بە هەموو خەڵک بناسینن. بە نەزەری خومەینی نوێنەری مەجلیس دەبێ حقووقەکەی وەربگرێ و لەم لاو ئەولاش بە کەڵک وەرگرتن لە مەقامەکەی هێندێک پارتی بازی و دزیی دیکەش بکاو جارجاریش بە ڕواڵەت دوو سێ قسە لە مەجلیس دا بکا و دوو سێ ڕەخنەی چکۆلەی بێ زەرەر بگرێ و بەش، ئیدی کاری بەشتی گرینگ نەبێ. ئەوە هەر ئەو نەزەرەیە کە شاش سەبارەت بە نوێنەرانی مەجلیس هەیبوو. لە راستی دا نەزەری هەموو دیکتاتۆر و سەرڕۆیەکە کە حکوومەتێکی دیکتاتۆری دامەزراندوە و هەموو جۆرە مافێکی دێموکراتیی خەڵکی لە ژێر پێ ناوە، بەڵام بۆ هەڵخەڵەتاندن بە ڕواڵەت هێندێک شانۆ وەک

مەجلیس و هەڵبژاردن و شتی ئاوا ساز دەکا کە بێ نێوەڕۆکن و تەنیا [ظاهیر] یان هەیە و بەس.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / رێکەوتی : ٢٣ی گەلاوێژی ١٣٦٣ [١٤ای ئووتی ١٩٨٤]

فەرهەنگی غەربی و فەرهەنگی ئیسلامی

فەرهەنگ بە مانای گشتیی خۆی دیارە زۆر شت دەگرێتەوە. لەشێوەی رەفتار و هەستان و دانیشتن و داب و رەسمی لیباس لەبەر کردن رابگرە هەتا مووسیقا و شین و شایی و ئەخلاق و زمان...

ئێستا ئێتر کێ هەیە کە نەزانی عیلم و زانست شتێکی جیهانی و نێونەتەوەیین و لە چوارچێوەی هیچ سنوورێک دا نـامێننەوە؟ ئەوانەی کە دیـانەوێ فێـری زانسـت و عیلمـی ئەمـڕۆ بـن کە تەقـریبەن بە تەواوی لە غەربەوە راهاتووە، ئاخۆ دەبی چ بکەن کە بەقسەی رەفسەنجانی گیرۆدەی فەرهەنگی غەربی نەبن؟

هەروەها شتێک کە دمراستەکانی رێژیم وەک رەفسەنجانی و نوینەری مونتەزیری لە زانکۆی تـاران دا زۆریـان بـاس کـرد، پاراستنی فەرهەنگـی ئیسلامی و ئێرانـی لە لایەن ژنـانی ئێرانەوەیە، بەڵام ئەگەر ئەو فەرهەنگە بە مانای ئەو وەزعە بێ کە ئێستا ژنانی ئێران تووشی هاتوون، بەڕاستی نەک هیچ ژنێک، بەڵکوو هیچ ئینسـانێک لە دنیا دا نـاتوانی دڵ بەو فەرهەنگە خۆش بکـا. لە ئێرانێک دا کە بەدرێژایـی مێژوو ژنـان زۆر جـار حکوومەتیـان بەدەستەوە بووە و پاشایەتی یان کردوە، ئێستا وایان لێ هاتووە کە تەنانەت وەدەر کەوتنیان لەماڵ بە حیجاب و رووبەندیشەوە دژوار بووە. ئەگەر مانـای فەرهەنگـی غەربـی مانـای یەکسـانی بـوونی مـافی ژنـان لەگەڵ پیـاوانە و رەفسەنجانی و ئاخوندەکانی دیکە لەوە نارازین، دەبێ بڵێین کە ئەو فەرهەنگە غەربی یە زۆر بەخێرو موبارەک بێ و ئەم فەرهەنگە ئیسلامی و ئێرانی یە هەر پێشکەشی خۆیان.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / رێکەوتی : ٢٨ی خەزەڵوەری ١٣٦٣ [١٩ای نوامبری ١٩٨٤]

رەفعی فیتنە لە نەزەر خومەینی یەوە

خومەینی ئایەیەک لە قورئان دەگرێ و لەسەری دەرواو تێدەکۆشێ بە کەیفی خۆی مانـا بـۆ ئەو ئـایەتە پەیـدا بکا و سیاسەتی چەوتی خۆی لە بارەی درێژ پێدان بەشەڕ بە دەستووری قورئـان دابنـێ هەتـا کەس نەوێرێ دژی ئەم سیاسەتە قسە بکا. خومەینی لەم ئایەتە دا کە دەڵێ: [پیاو بکوژن] یان [شەڕ بکەن هەتا فیتنە نەمێنێ] کەڵک وەردەگرێ و زۆر بە روونی دەڵێ : [ئەرکی هەر موسوڵمانێک کە بڕوای بە قورئـان هەیە ئەوەیە کە هەتـا لەبەین بردنی فیتنە لە جیهان دا ڕانەوەستێ و هەر شەڕ بکا.] واتە خومەینی تەنیا بەشەر کردن لە گەڵ عێراق

و داگیر کردنی ئەو وڵاتە رازی نیە و دەڵێ : [ئەوە کە قورئان دەڵێ مەبەست لە سەرکەوتن بەسەر سەددام یان تەنانەت گەورەتر لە سەددامیش نیە، بەڵکوو شەڕ و شەڕە هەتا رەفعی فیتنە لە هەموو عالەم دا.]

مانای ئەم قسانەی خومەینی ئەوەیە کە ئەرکی هەر موسوڵمانێکە بە داییم لە گەڵ هەموو عالەم لە شەڕدا بێ و قەت لە شەڕ ڕانەوەستێ. جا بەو قسەیە مۆژدە بێ لە هەموو موسوڵمانانی پەڕەوی خۆمەینی کە شەڕ لە گەڵ عێراق تەنیا هەنگاوی یەکەمە. هەنگاوەکانی دیکە، شەڕ لەگەڵ هەموو وڵاتانی دنیایە.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ٢٢ی سەرماوەزی ١٣٦٣ [١٣ای دێسامبری ١٩٨٤]

رۆژی جیهانیی ژن

هەمووومان دەزانین کە ژنانی کوردستان لە گوندەکان دا بێجگە لەوەی ئەرکی گەورە کردنی منداڵ و ئیدارەی نێو ماڵیان بە تەواوی بە ئەستۆوەیە، ئەساسەن بەردی بناغەی تێکۆشانی ئابووریی گەلی کورد لە کوردستان دان. شێرە ژنانی کوردستان چ لە کاروباری کشت و کاڵ و چ لە کاروباری ئاژەڵداری دا کەهەر دووکیان کاری ئەساسیی خەڵکی کوردستانن، بەشێکی هەرە گەورە و دژواریان بە ئەستۆی خۆیانەوە گرتووە کە بەگشتی ئەگەر لە بەشەکانی کاری پیاوەکان گرینگ تر و زۆرتر نەبێ، کەمتر نیە. ئەمە بەڕاستی شتێکی روون و ئاشکرایە...

هەر بۆیە خوشکان و دایکانی خۆشەویست و زەحمەتکێشی کوردستان جێگای شانازی و ڕێزو ئێحترامێکی تایبەتن. شێرە ژنانی کوردستانن کە ڕۆڵە نەبەزەکانی کوردستان لە داوێنی گەرم و پڕ لە ئەوینی خۆیان دا پەروەردە دەکەن، لای لایی نیشتمانپەروەری و کوردایەتی و ئازایەتی یان بە گوێ دا دەخوێنن و بۆ مەیدانی مەردی و نەبەردی ڕەوانەیان دەکەن. بێجگە لەوانە لە جەرەیانی شۆڕشیش دا باوەشی گەرمیان بۆ وەرگرتنی پێشمەرگە خۆشەویستەکان و میوانداری لێ کردن، نان و خواردەمەنی پێ گەیاندن، شیووکوڵ بۆ کردن و ئاگاداری پێ گەیاندن لەسەر وەزعی دوژمن هەمیشە ئاواڵەیە و بەڕاستی دەتوانین بڵێین کە قورسایی هەرە زۆری شۆڕشە مەزنەکەمان لەسەرشانی ژنانە...

لە بیرمان بێ کە خەباتی ئێمە بۆ گەیشتن بە ئازادی و بەختەوەری لایەنی جۆربەجۆری هەیە کە خەباتی چەکداری لە دژی دوژمنی داگیرکەر و چەوسێنەر تەنیا یەکێک لەوانە و خەباتی بۆ ئازادیی ژنانیش کە نیوەی کۆمەڵن، یەکێکی دیکە لەو لایەنانەیە کە گرینگی یەکەی زۆر لە خەباتی چەکداری بۆ ئازادیی گەلی کورد کەمتر نیە.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ١٦ای ڕەشەمەی ١٣٦٣ [٧ی مارسی ١٩٨٥]

یادێک لە دوو ٢٨ی گەلاوێژ

ئەمڕۆ ٢٨ی گەلاوێژە. لە مێژووی نوێی ئێران دا دوو بیرەوەریمان لە ٢٨ی گەلاوێژ هەیە کە هەر دووکیان شوێنی زۆر گرینگیان لەسەر کوردستان و تێکۆشانی حیزبی دێموکرات داناوە.

* یەکەمیان ٢٨ی گەلاوێژ کودیتای دژی گەلی و ئیمپریالیستیی ساڵی ١٣٣٢ مان وەبیر دێنێتەوە. لەو ڕۆژە دا بوو کە ئیمپریالیزمی ئەمریکاو ئینگلیس پێکەوە بە خەرجی هێندێک پارەو کڕینی هێندێک خۆفرۆش، حکومەتی میللی دوکتور [مصدق] یان بە زۆر لەسەرکار وەلانا و شای هەڵاتوویان لە دەرەوەڕا هێناوە ئێران. بە جۆرە پێشی پەرە گرتنی خەباتی نیشتمانیی ئێرانیان بۆ وەدەستهێنانی سەربەخۆیی سیاسی و ئابووری و سەقامگیر کردنی دێموکراسی گرت...

بەڵام هەموومان دیتمان ئاخرەکەی چارەنووسی شای دیکتاتۆر و سەرەڕۆ و نۆکەری ئیمپریالیزم بەو هەموو دامودەزگایەی پێکی هێنا بوو و بەو هەموو خوێنمژی یەوە چ بوو و چۆن ڕێژیمی پاشایەتی بۆ ئەبەد لە ئێران لە زبڵدانی مێژوو هاوێرا.

* دووهەمیان ٢٨ی گەلاوێژ کە هەموومان لە بیرمانە، ڕۆژی ڕەشی ٢٨ی گەلاوێژی ساڵی ١٣٥٨ە کە خومەینی بە دژی گەلی کورد ئیعلانی جیهادی دا، حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانی هەڵوەشاوە ڕاگەیاند و هێرشی کۆنەپەرستانی ساویلکەی فریوخواردووی لە سەرانسەری ئێرانەوە بۆ سەر خەڵکی کوردستان وەڕێ خست.

بەڵام هەروەک لە بارەی ٢٨ی گەلاوێژی ١٣٣٢ دا گوتمان، گومانی تێدا نیە کە ئاکامی ٢٨ی گەلاوێژی خومەینییش دەرنگ یا زوو غەیری شکست و سەرشۆڕی هیچ شتێکی دیکە نابێ. جووڵانەوەی گەلانی ئێران بە دژی سەرەڕۆیی و دەسەڵاتی ڕەشی ئاخوندی ئاخرەکەی سەر دەکەوێ و خومەینی و ڕێژیمەکەی لە زبڵدانی مێژوودا دەکەونە لای شاو ڕێژیمە گەندەڵەکەی. گەلی کوردیش لە سایەی خەباتی بێ وچان و یەکگرتووی ڕۆڵە نەبەزەکانی، ئاخرەکەی سەردەکەوێ و بووکی دێموکراسی و ئازادی لە باوەش دەگرێ. ئەمە جەبری مێژووە و لەبەرامبەر جەبری مێژوودا کەس بۆ ماوەیەکی درێژ توانای خۆڕاگریی نیە. سەرکەوتن هەر بۆ گەلانی ئازادیخوازو داواکاری حەق و عەداڵەتە و تێکشکان و سەرشۆڕی هەر بۆ ستەمکاران و کۆنەپەرستانە.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ٢٨ی گەلاوێژی ١٣٦٤ [١٩ی ئووتی ١٩٨٥]

ئایا بەڕاستی ئێعتباری ئیسلام بۆ دەسەڵاتدارانی کۆماری ئیسلامی گرینگە؟

ئاخوندە ریاکارەکان هەرچی پێیان خۆشە و هەرچی و هەرچی بە قازانج و مەسڵەحەتی خۆیانە بە ناوی ئیسلام کە بۆ زەمانی ئێستا هیچ کەڵکێکی لێ وەرناگیرێ و بۆ بەڕێوە بردنی وڵاتێک لەم زەمانە دا بەکاری هیچ نایە،

گرینگ نیە. بە بیروبڕوای ئاخوندەکان ئێستا کە خەڵکەکە موسوڵمانن و باوەڕیان بە ئیسلام هەیە، دەبێ هەرچی پێمان خۆشە و پێمان باشە بە ناوی ئیسلام بیکەین.

بەڵام ئاشکرایە کە ئەم کارە لە پێش هەموو شتێک دا بە زەرەری خودی ئیسلام تەواو دەبێ. چونکە لە لایەک ئیسلام دەبێتە وەسیلەی گاڵتەو گەپجاڕو وەک نموونەکەمان نیشانی دا هەرکەس هەرچی بە عەقڵی ناقیسی دا هات و هەرچی پێی خۆش بوو – هەرچەندەش بێ مانا و بێ نێوەرۆک بێ – بە ئیسلامەوە هەڵدەبەسترێ و لە پاشانیش بەرە بەرە کە ئاکامی حکوومەت کردن و سیاسەتەکانی چەوتی ئاخوندەکان دەرکەوت و بە تەواوی بۆ هەموو کەس روون بۆوە کە وڵات کەوتۆتە هەڵدێری نەمان، ئەمجار بیرو بڕواو عەقیدەی بە ئیسلام لە لای خەڵک کز دەبێ و بێ ئێعتباری دەبێ. بەڵام ئایا بەڕاستی بۆ ئەو ئاخوندانەی ئێستا لە دەوروبەری خومەینی بەسەر ئێران دا حکوومەت دەکەن، ئێعتباری ئیسلام لە داهاتوو دا هیچ گرینگە؟

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / رێکەوتی : ٢٨ی ڕەزبەری ١٣٦٤ [٢٠ی ئۆکتۆبری ١٩٨٥]

چەند قسەیەک لەسەر هەڵوێستی جینایەتکارانەی رێژیم سەبارەت بە خەڵکی کوردستان

ڕاستی یەکەی ئەوەیە کە تاکتیکی چۆڵ و وێران کردنی گوندی بچووک بچووک یان دوور لە یەک و کۆکردنەوەی خەڵک لە هێندێک گوندی تایبەتی دا، تاکتیکێک نیە کە لەلایەن رێژیمی فاشیستیی ئاخوندی یەوە بۆ بەربەرەکانی لەگەڵ جووڵانەوەی کوردستان و بەرگری لە تێکۆشانی پێشمەرگە دیترابێتەوە. ئەم تاکتیکە لە مێژ ساڵە لە لایەن دەوڵەتە گەورە ئیستعمارچی یەکان بۆ سەرکوتکردنی جووڵانەوەکانی رزگاریخوازانەی گەلانی ژێردەست لە دنیا دا بەکار براوە و بەکار دەبرێ...

گومانی تێدا نیە کە پێشمەرگە نەبەزەکانی کوردستانیش بە ڕێنوێنیی حیزبە خەباتگێرو تێکۆشەرەکانی خۆیان حیزبی دێموکرات و بە پشتیوانیی و یاریدەدەریی خەڵکی ئازادیخواز و خۆڕاگری کوردستان لە بەرامبەر هەموو پیلانێکی دوژمن دا ڕادەوەستن، هەروەک تا ئێستا ڕاوەستاون و بۆ هەر تاکتیکێکی رێژیم ڕێگایەکی باشی بەربەرەکانی و پووچەڵ کردنەوە دەبیننەوە و لە کات و جێگای خۆی دا بەکاری دەبەن.

بەڵام ئایا ئەو کارانەی رێژیم لە کوردستان دا هەموویان بە مانای ئەوە نین کە رێژیم هیچ هیوا و هۆمێدێکی بەوە نەماوە کە بتوانی لە نێو خەڵکی کوردستان دا جێگایەک بۆ خۆی بکاتەوە و هەر بۆیە بە ناچار سیاسەتی سەرکوتکردن و لە نێو بردنی یەکجاریی گەلی کوردی گرتۆتە پێش؟

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / رێکەوتی : ٢٩ی ڕەزبەری ١٣٦٤ [٢١ی ئۆکتۆبری ١٩٨٥]

ئاگادار کردنی خەڵکی ئێران لەسەر جووڵانەوەی کوردستان هەنگاێک بەرەو سەرکەوتنە

ئێمە دێموکراسی و ئازادیمان بۆ هەموو ئێران دەوێ. ئەمە شتێکە کە هەموو ئێرانی یەک دیارە پێی خۆشە و پیی داخوازێکی ڕەوایە. ئێمە بۆ دێموکراسی و ئازادیی هەموو خەڵکی ئێران خەبات دەکەین و سەهید دەدەین و خۆمان قوربانی دەکەین. ئەمە بێگومان شتێکی زۆر جێگای شانازی یە و هەموو هاووڵاتیانی ئێمە لە ئێران دەبێ قەدری ئەم فیداکاری یەی ئێمە بزانن و بە چاوی ڕێزو ئێحترامەوە چاومان لێ بکەن...

هاووڵاتیانی ئێمە لە بەشەکانی دیکەی ئێران غەیری کوردستان باش لێی حاڵی بن، نەک دژایەتیمان ناکەن، بەڵکوو بۆ وەدێهاتنیان هاوکاریمان دەکەن و دەستمان لە دەست دەنێن. یانی بە کورتی کاتێک خەڵکی بەشەکانی دیکەی ئێران تێ بگەن کە ئێمە کافر نین، نۆکەری بێگانە نین، پیاو کوژ نین و بە پێچەوانەوە ئێرانیی تەواوین و بۆ ئازادی و دێموکراسیی هەموو خەڵکی ئێران و بۆ خودمەختاریی خۆمان کە مافێکی ڕەوایە خەبات دەکەین و قوربانی دەدەین، ئەو کاتەیە کە حکوومەتی ئێران ناچارە مافی ئێمە بدا. چونکە کەس بۆی نایەتە شەڕی کوردستان کە شەڕێکی براکوژی و دژی حەق و عەداڵەتە. جا کاتێک ئێمە بتوانین ئەم شتانە لە ئەفرادی ڕێژیم حاڵی بکەین، یانی هەر وەک لە پەیامی پێشمەرگەکان دا دێ کە لەسەر ئامانج و مەبەستەکانی جووڵانەوەی کوردستان روونمان کردنەوە، ئەوە بێگومان سەرکەوتنێکی گەورەیە و هەنگاو بە هەنگاو ئێمە لە گەیشتن بە ئامانج نزیک دەکاتەوە.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ١٣ی خەزەڵوەری ١٣٦٤ [٤ی نوامبری ١٩٨٥]

شینی کوژرانی ١٣ لاوی سەقزی

ئەم ڕێژیمە ڕێژیمێکی شەڕ هەڵایسێن و ئیسان کوژە و هەر لاوێک ئەمڕۆ لە هەلومەرجی ئێستا دا دەچێ بۆ سەربازی دەبێ خۆی بۆ بە کوشت چوون لە بەرەکانی شەڕ لەگەڵ عێراق یان شەڕ لە کوردستان دا ئامادە بکاو چاوەڕوانی ئەوە بێ کە بەسەر ١٣ لاوی سەقزی دا هاتووە.

لەم پێوەندی یە دا قسەمان لەگەڵ لاوە خوێنگەرمەکانی کوردستانە. ئەگەر هەرووک گوتمان لە وەزعی ئێستاو لە هەلومەرجی ئەمڕۆ دا چوون بۆ سەربازی بۆ ڕێژیمی ئاخوندی بە گشتی بۆ هەموو لاوەکانی ئێران کارێکی غەیرە مەسئوولانە و بێ مانایە، بێگومان بۆ لاوەکانی کوردستان خەیانەتێکی ئاشکرای بێ ئەم لاو ئەولا بە حیساب دێ. خەڵکی ڕاپەڕیوی کوردستان ئەمڕۆ لە خەباتێکی سەخت و خوێناوی لە دژی ڕێژیمی چەپەڵی ئاخوندی دایە. ئەم خەباتە بەڕاستی خەباتی مان و نەمانە. چونکە دەبینین کە ئەو ڕێژیمە بە هەموو توانا و ئیمکاناتی یەوە قۆڵی

بۆ لە نێو بردن و تواندنەوەی گەلی کورد لە هەموو بارێکەوە هەڵ ماڵیوە. ئەرکی هەموو لاوێکی کورد لە هەلومەرجی ئەمڕۆ دا لە پێش هەموو شتێک ڕاپەڕین بە دژی ئەو ڕێژیمە ڕەشە و لەبەر کردنی لیباسی پیرۆزی پێشمەرگایەتی یە، بۆ ئەوەی لە شەرەف و نامووس و لە مان و مەوجوودییەتی گەلەکەی دیفاع بکا. بەڵام ئەگەر بەهەر دەلیلێکی شەرافەتمەندانە نەیتوانی بێتە نێو ریزی پێشمەرگە نەبەزو شانازی خوڵقێنەرکانی گەلەکەیەوە، لانی کەم دەبێ لە خزمەت کردن و یارمەتی دان بە ڕێژیمێکی ئەوتۆ بە هەموو تواناوە خۆی بپارێزی و بە هەموو توانایەوە بەرگری بکا لەوە کە ئینسانی ناقام و هەڵخەڵەتاوی دیکە خزمەت بە ڕێژیم بکەن. ئەگینا بەداخەوە هەر وەک لە بارەی ئەم ١٣ لاوە ناکامەی سەقزی خوێناوی یەوە دیتمان، نەک مەرگێکی پڕ لە شانازی و سەرفیرازییان بە [نصیب] نابێ، بەڵکوو دەبنە جێگای سەرشۆڕیی بنەماڵە و شارو گوندەکەیان و بەگشتی هەموو گەلەکەیان.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ٢٠ی ڕێبەندانی ١٣٦٤ [٩ی فێوریەی ١٩٨٦]

تێرۆریزم بەچ دەڵێن؟

بەڕاستی تێرۆریزم بە چ دەڵێن؟ بە پێی مانا تێرۆریزم بریتی یە لە ئەنجامدانی کارێک لە ڕێگای هەڕەشە و پێکهێنانی ترس و خۆفەوە و بەهۆی ئەنجامدانی کاری توندوتیژی کە [احیانا] کوشتنی ئەفرادیشی بە دواوە بێ. تا ئێستا تێرۆریزم لە باری سیاسی یەوە بەو کارو کردەوانە گوتراوە کە کەسێک یان تاقمێک لە ڕێگای زەبروزەنگ و زۆری چەک کە زۆر جار کوشتنی خەڵکیشی تێدا بووە، ئەنجامیان داوە. بە پێی ئوسووڵی ئەخلاقی و ئینسانی و تەنانەت سیاسی، ئەم کارە کارێکی مەحکوومە. چونکە کارێکی غەیرە قانوونی یە و غەیرە ئاسایی یە کە ئەساسەکەی لەسەر زۆر و داسەپاندنی نەزەرێکی تایبەتی دانراوە کە گیانی ئەفراد و زۆر جار گیانی بێ گوناه و بێ دیفاع دەخاتە مەترسی یەوە. بەڵام بە کردەوە ئەو مەحکوومییەتە هەمیشە و لە هەموو جێگایەک بە یەک شێوە بەڕێوە نەچووە. چونکە زۆرداران بە کەیفی خۆیان هەرچی بۆ خۆیان کردوویانە و بە قازانجی خۆیان دیتوە، بەڕەوایان زانیوە. بۆ نموونە : حکوومەتە دیکتاتۆر و سەرەڕۆکان بە مەیلی خۆیان و تا ئەو جێگایە دەستیان دەڕوا خەڵک دەگرن، ئەشکەنجە دەدەن، دەکوژن، دەربەدەر و ئاوارە دەکەن و زۆر کاری دیکە. بەڵام بە هیچ خۆر ئەوە بە تێرۆریزم ناو نابەن. لە بەرامبەر دا هەرکات کەسێک یان تاقمێک لە ناچاری دژی زەبروزەنگی حکوومەت و تاقمی زۆردار و دەسەڵاتدار ڕاپەڕێ و بە ناچار دەست بۆ چەک و کاری توندوتیژ بەرێ، ئەوە دەستبەجێ ناوی تێرۆریزمی لەسەر دادەنرێ و هاواری مەحکوومییەتی بۆ بەرز دەبێتەوە. دیارە بۆیە دەڵێین بەناچار، چونکە شێوەی خەبات و بەربەرەکانی هەمیشە لە لایەن دەسەڵاتدار و بەهێزترەوە بە ژێردەست و کەم هێز [تحمیل] دەکرێ و بەسەری دا دەسەپێندرێ...

تێرۆریزمی نێودەوڵەتی یانی زەبروزەنگ و کوشتاری خەڵک کە لەلایەن حکوومەتەکانەوە سەبارەت بەخەڵک

بەڕێوە دەچێ، زۆر خراپ ترو مەحکووم تر لە تێرۆریزمی فەردی یە کە هەم لە چوارچێوەیەکی زۆر بچووک تر دا بەڕێوە دەچێ و هەم زۆر جارانیش لە ڕاستی دا تێرۆریزم نیە، بەڵکوو ڕاپەڕینێکی عادڵانەی بەناچارە.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ٢٨ی خاکەلێوەی ١٣٦٥ [١٧ی ئاوریلی ١٩٨٦]

با هەموو بەشی خۆمان لە خەبات دا بەشداری بکەین

ئەگەرچی پێشمەرگە لە خەبات دا نەخشی پێشەنگی لە ئەستۆیەو تا ئێستاش شێلگیرانە و سەربەرزانە ئەو ئەرکەی بەڕێوە بردوەو بەڕێوە دەبا، ئەوە بە هیچ خۆر بەو مانایە نیە کە قورسایی باری گرانی خەبات هەر لە ئەستۆی ئەوەو هێزی پێشمەرگە دەبێ و دەتوانێ بەتەنیایی پشتی هێزی دوژمن تێک بشکێنی و تەمی خەمی لە دڵان بڕەوێنێ. خەبات بۆ رزگاری و ئازادی و تێکۆشان دژی دوژمنی سەرەڕۆ و کۆنەپەرست ئەرکی هەموو کەسێکە و گەلی قارەمانی ئێمە پێویستە لەو خەباتە پیرۆزە دا بە گشتی و بە تێکرایی بەشداری بکا. بە تایبەتی لە هەلومەرجێک وەک هەلومەرجی ئێستادا کە دوژمن لە هەموو بارێکەوە پتر لە پێشوو کەوتۆتە ژێر فشار و پشتی لە ژێر باری قەیرانەکان دا زۆرتر چەماوەتەوە.

کەوابوو هاوکات لەگەڵ بەربەرەکانیی هەمە لایەنەی پێشمەرگەکان، کۆمەڵانی خەڵکیش دەبێ ڕێکوپێک تر لە جاران پاڵ وێک دەن و چالاکانە بێنە مەیدانی خەبات.

ئاشکرایە کە خەبات شێوە و ڕێگای جۆراوجۆری هەیە و هەرکەس بە پێی هەلومەرج و لە پێوەندی لەگەڵ وەزع و کارەکەی دا دەتوانێ بە شێوەیەکی تایبەتی لە خەبات دژی ڕێژیم دا بەشداری بکا. لەو پێ یە دا هەڵبەت ئەرکی لاوەکان لە هەمووان پترە و ئەوانن کە دەتوانن لە سەرەوەی هەمووانەوە دەورێکی باش بگێڕن، لە کۆکردنەوەی ئیتیلاعات و ئاگاداری لەسەر وەزعی ڕێژیم و گەیاندنی ئەو ئاگاداریانە بە کۆمیتەکانی حیزبی و هێزی پێشمەرگە ڕابگرە هەتا زەربەی نیزامی لێدان لە دوژمن.

بە کورتی دەبێ تێ بکۆشین کە لەهەر جێگایەک لە گوندو لەشار، مزگەوت و شەقام، وەرزشگاو مەدرەسە، نەخۆشخانە و ئیدارە، کارگە و کاراژ و هەموو شوێنە گشتی یەکان هەر کەس بە گوێرەی توانا و ئیمکان لە پێناو ئازادی و بەختەوەریی گەلەکەی دا ئەرکێک بەڕێوە بەرێ و ئەنجامی بدا.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ٣٠ی خاکەلێوەی ١٣٦٥ [١٩ی ئاوریلی ١٩٨٦]

یەکەمی مانگی مای، ڕۆژی کرێکارانی جیهان

لە ئێرانی ئاخوندی دا زۆربەی زۆری کارگاکان داخراون و لە نتیجەدا بێکاری دەردی هەرە سەرەکیی کرێکاران و زەحمەتکێشانی ئێرانە. ئەگەر بەو بێکاری یە گرانی یەکی بێ وێنەش کە ئەمڕۆ لە گۆڕێ دایە زیاد بکەین، ئینجا بۆمان دەردەکەوێ کە زەحمەتکێشانی وڵاتەکەمان لە چ وەزعێک دا دەژین. حکوومەتی دیکتاتۆر و سەرەڕۆی ئاخوندی لە لایەکی دیکە بە لەنێو بردنی هەموو ئازادی یە دێموکراتی یەکان حەقی هەر جۆرە ڕەخنە و خۆپیشاندانێکی لە خەڵک بڕیوە، بە جۆرێک کە تەنانەت باسی کرێکار و مافی کرێکارانیش بەناو ئیسلامەتی، تاوان دەژمێردرێ. وەزعی گەلانی ئێرانیش کە باش لەبەر چاومانە و دەبینین کە چۆن گەلی کورد بە تاوانی داخوازی سەرەتایی ترین مافەکانی ئینسانیی خۆی سەرکوت دەکرێ و قەتل و عامی لە نێو دەخرێ.

ئاشکرایە کەلە هەلومەرجێکی ئەوتۆ دا تەنیا ڕێگا بۆ ڕزگار بوون، یەکگرتوویی زەحمەتکێشان، کرێکاران و گەلانی ستەم لێکراوی ئێران و خەباتی یەکدەنگ و یەک پارچەیان بە دژی ڕێژیمی ئاخوندی یە. کرێکارانی ئێران لە لایەک پێویستە خۆیان بە بەشێک لە کرێکارانی جیهان بزانن کە ئەوە بێگومان هەم دەبێتە هۆی وشیار بوونەوەی زۆرتر و ئاگاداریی پتریان لەسەر مافەکانیان و هەم تێ یان دەگەیەنێ بە تەنیا نین و هێزی یەکگرتووی هەموو کرێکارانی جیهانیان لە پشتە. لە لایەکی دیکەش دەبێ هاوپەیمانی تەبیعیی خۆیان کە گەلانی ستەم لێکراوی ئێرانن، باشتر بناسن و بزانن کە یارمەتیدان بە خەباتی گەلی کورد بەشێک لە خەباتی خۆیان بۆ گەیشتن بە مافە ڕەواکانیانە. جووڵانەوەی کرێکاریی جیهان بە درێژایی ئەو ساڵانەی ڕابردوو نیشانی داوە کە کرێکاران و زەحمەتکێشان و گەلانی ژێردەست بۆ ڕزگاری و گەیشتن بە مافە ڕەواکانیان یەک ڕێگایان پتر لە پێش نیە، ئەویش بریتی یە لە پشت ئەستوور بوون بە هێزی خۆیان کە ئەویش لە پێش هەموو شتێک دا بە یەکگرتوویی و هاوپێوەندی پێک دێ.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ١١ی بانەمەڕی ١٣٦٥ [١ی مای ١٩٨٦]

لە نیزامی ئاخوندی دا قانوون چیە؟

هەروەک دەبینین و لە زمان دەمڕاستی هەرە گەورەی ڕێژیمی ئاخوندی دەبیسین، هەموو ئیمکاناتی وڵات بۆ درێژە پێدانی شەڕ تەرخان کراوە کە لە نتیجەدا کەموکوڕی یەکی یەکجار زۆر لە هەموو بارێکەوە لە وڵات دا هەیە، بەڵام هیچ کەس مافی ئەوەی نیە ڕەخنە بگرێ و دەنگی هەڵێنێ. هەر کەسێک ئیراد بگرێ و ڕەخنەیەک نەک لە ئیمام، بەڵکوو تەنانەت لە دەوڵەت بگرێ – ئەگەر نوێنەری مەجلیسیش بێ - ، زمانی دەبڕدرێ و دەنگی لە گەروودا خەفە دەکرێ.

بە فەرمایشی ئیمام و دارو دەستەکەی هەتا شەڕ هەبێ، وەزعیش هەروا دەبێ. بەڵام خومەینی و دارو دەستەکەی بە هیچ خۆر بۆ لای یەک شت ناچن. ئەویش ئەوەیە کە باشە بۆچی دەبێ ئەو شەڕە هەروا درێژەی هەبێ هەتا ئەو هەموو کەموکوڕی یەش لە گۆڕێ دا بێ؟ پرسیاری هەرە ئەساسی ئەوەیە کە پێویستیی درێژەدانی ئەو شەڕە چیە؟

بۆ وەڵامی ئەم پرسیارە ئەساسی یە، هەروەک دەبینین نە رەفسەنجانی و نە ئەوانی دیکە هیچ قسەیەکانیان نیە! لە راستییش دا لە نیزامێک وەک نیزامی ویلایەتی فەقیهی دا نەک بۆ ئەم پرسیارە، بەڵکوو بۆ زۆر پرسیاری گرنگی دیکەش قەت وەڵام نابێ. ئەوە مەیل و داخوازی ئیمامە و بەس. هەموو کەسێک دەبێ بە بێ پرسیار پەیڕەوی لە مەیل و داخوازی ئیمام بکا. ئەمەیە قانوونی ئەساسی لە رێژیمی ولایەتی فوقیهی دا.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / رێکەوتی : ١٦ی خەرمانانی ١٣٦٥ [٧ی سێپتامبری ١٩٨٦]

جێگای تایبەتی هەر کەس لە جووڵانەوە دا

ئەگەر بمانەوێ لە نێو تایبەتمەندی یەکانی جووڵانەوەی ئەمڕۆی کوردستان دا یەکێکیان وەک گرنگترین و بەرچاوترین تایبەتمەندی هەڵبژێرین، بێگومان ئەم تایبەتمەندی یە [گشتی بوون] یان [گەلی بوون] ی جووڵانەوەیە. جووڵانەوەی کوردستان جووڵانەوەی تاقمێک یان چین و توێژێکی تایبەتی بۆ داخوازێکی تایبەتی نیە. ئەم جووڵانەوەیە جووڵانەوەیەکە بۆ ئازادی، بۆ رزگاری لە ژێردەستی و بۆ گەیشتن بە سەرەتایی ترین مافی ئینسانی. ئەمانە ئاوات و ئارەزووی هەموو کۆمەڵ، یانی هەموو ئەندامانی کۆمەڵی کوردەواری لە ژن و پیاو و وردو درشت لە شارستانی و لادێ یی و لە دەوڵەمەند و هەژارن. هەر بۆیە جووڵانەوەش جووڵانەوەیەکی گشتیی و گەلی یە. چونکە ئامانج و مەبەستەکانی ئامانج و مەبەستی گشت خەڵکی کوردستان و گەلی کورد بە گشتیی یە.

ئاشکرایە کە کاتێک جووڵانەوەیەک گەلی بێ، یانی ئامانج و داخوازەکانی ئامانجی گشتیی هەموو گەل بێ، لەو لاشەوە بەشدارایی لە جووڵانەوە و تێکۆشان بۆ بەسەرکەوتن گەیاندنی جووڵانەوە دەبێتە ئەرکێکیی گشتیی، یانی ئەرکی هەموو ئەفرادی گەل. بە وتەیەکی دیکە ئەگەر لەسەر بەشداریی خەڵکی کوردستان لە جووڵانەوەی ئازادیخوازیی ئەمڕۆی کوردستان دا پرسیار بەم جۆرە بێتە گۆڕێ کە : ئەم بەشداری یە ئەرکی کێ یە؟ بە بێ شک وەڵامەکەی ئەمەیە کە ئەرکی هەموو کەس، یان هەر کەسێک کە چووکترین هەستی ئازادیخوازی و نیشتمانپەروەریی هەبێ.

کاتێک مەسەلەیەک هەموو ئەفرادی کۆمەڵ دەگرێتەوە، هیچ کەس بە هیچ بەهانەیەک مافی ئەوەی نیە خۆی لێ لابداو ئیددیعا بکا کە لەو مەسەلە دا بێ لایەنە...

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / رێکەوتی : ٢٧ی رەزبەری ١٣٦٥ [٥ی ئۆکتۆبری ١٩٨٦]

هێزی ئەساسیی جووڵانەوە

لە پێش دا ئەوە بڵێین کە کاتێک باسی هێزی جووڵانەوەی کوردستان دەکەین، ئەمە دروشمێکی بێ پایە و مایە نیە کە هەروا بەسەر زارمان دا بێ. هێزی جووڵانەوەی کوردستان ڕاستی یەکی روون حاشاڵی نەکراوە کە [آثار] و شوێنەواری زۆر بەجوانی و بو ئاشکرایی لەبەرچاوە. ئەم هێزە پتر لە هەموو شتێک لە درێژەکێشان و مانەوە دا خۆی دەنوێنی. لە درێژەدان بە خەبات و تێکۆشانی دژوارو لە مانەوە و ڕاوەستانی قایم و قورس و پتەو لە گۆڕەپانی حەماسە خوڵقاندن و نەبەزی دا...

کەوابوو هەر وەک بە کورتی ئیشارەمان پێکرد [آثار] و نیشانەی بەهێز بوونی جووڵانەوەی کوردستان بە ڕێبەرایەتیی حیزبی دێموکرات دیارن و پێویست بە بەڵگەو دەلیل هێنانەوە لەم بارەیەوە ناکا...

هێزی ئەساسیی جووڵانەوەی ئەمڕۆی کوردستان، بریتی یە لە هێزی خەڵک. یانی لە پشتیوانیی بێ دریغی خەڵک لە جووڵانەوە. جووڵانەوەی کوردستان و حیزبی دێموکرات وەک بەرێوەبەری ئەم جووڵانەوەیە هەتا پشتیوانیی خەڵکی کوردستانی بەو جۆرە کەتا ئێستا بوویەتی هەبێ، نەک هەر وا قایم و پتەو لە مەیدانی خەبات و تێکۆشان دا هەر چەندە سەخت و دژواریش بێ ڕادەوەستێ، بەڵکوو بێگومان سەردەکەوێ. هێزی خەڵک هێزێکی بێ پایان و لەبن نەهاتووە، هەر بۆیە دەتوانین دڵنیا بین کە سەرکەوتن و بە ئامانج یانی بە ئازادی گەیشتن [قطعی] و دەستەبەرە. بە شەرتێک کە ئەو هێزە هەروا لە گۆڕێ دا بێ، یانی ئەو پشتیوانی یەی گشتیی خەڵک لە حیزب و لە جووڵانەوە هەر درێژەی هەبێ.

بە لەبەرچاو گرتنی ئەم ڕاستی یە، ئەرکی ئەساسیی هەر تێکۆشەرێکی حیزبی بریتی یە لە تێکۆشان بۆ پاراستن و پەرەپێدانی پشتیوانیی خەڵک لە حیزب و جووڵانەوە، ئەمەش بە ئەنجام ناگا و سەرکەوتوو نابێ، مەگەر ئەوە کە خەڵک جووڵانەوەکە بە هی خۆی بزانی، یانی تێ بگا کە جووڵانەوە چی دەوێ و بەرەو کوێ دەچێ و ئامانج و مەبەستەکانی جووڵانەوە لە گەڵ ئامانج و داخوازەکانی ئەو یەک دەگرنەوە یان نا؟ ...

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ١١ی سەرماوەزی ١٣٦٥ [٢ی دێسامبری ١٩٨٦]

ڕێکخراوی ڕاستین چیە؟

حیزبی سیاسیی راستین، یان حیزبێکی خەڵکیی وەک حیزبی دێموکرات، پێویستە لە لایەک بە داییم بیروبڕواو مەبەستەکانی خۆی بەرێتە نێو خەڵک و بڕیارەکانی بە خەڵک ڕابگەیەنی، لەم لاشەوە نەزەری خەڵک و بیروڕای گشتیی لەسەر ڕەوتی جووڵانەوە و لەسەر بڕیار و کردەوەکانی حیزب وەرگرێ و بیانکاتە ڕێنوێن بۆ خۆی کە وەسیلەی ئەم کارە [ڕێکخراوە].

لەسەرانسەی کوردستان دا خەڵکی کوردستان بە داییم کەسانێک لە نێو خۆی هەڵدەبژێرێ و دەیان نێرێ هەتا بینە پێشمەرگە، چەکی شەرەف و سەربەرزی بە دەستەوە بگرن و بۆ رزگاری خەبات بکەن، ئەفرادی بە بیروباوەڕو لێزان ڕەوانە دەکا هەتا وەک کادری سیاسیی بڕیاری سیاسیی بدەن، هەڵوێستی سیاسیی بگرن و حیزب بەڕێوە بەرن. بێجگە لەوە خەڵک بە داییم ئاگاداری لەو رۆڵە هەڵبژێراوانەی خۆی دەکا، یارمەتی یان دەدا، لە باوەشی خۆی دا جێگا و ریگای بۆ دابین دەکا، بژیویان پێ دەگەیەنێ، ئاگاداری یان لەسەر وەزعی دوژمن بۆ کۆ دەکاتەوە، خەڵک لە لایەکی دیکە بە داییم نەزەرەکانی خۆی وەک رێنوێنی بۆ رێبەرایەتیی حیزب دەنێرێ بە گشتیی بە حیزب دەڵێ و چ بکاو چ نەکاو چ باشە و چ خراپە، چ هەڵوێستێک بگرێ و چ شێوەیەک بۆ درێژەپێدانی خەبات ڕەچاو بکا. هەروەها خەڵک چاوەڕوانە بزانی لە بەرامبەر دا رێبەرایەتیی حیزب چ بڕیارێکی لەسەر فڵان مەسەلەی تایبەتی داوە، چ رێنوێنی یەکی بۆ ئەو هەیە. وەزع چۆن دەبینێ و بۆ درێژەدان و بە سەرکەوتن گەیاندنی خەبات چی پێویستە.

هەروەک دەبینین هەمووی ئەوانەی ئیشارەمان پێکردن و زۆر شتی دیکەش وەک جەرەیانێکی دوو لایەنە وایە کەلە کۆمەڵانی خەڵکەوە بەرەو رێبەرایەتیی جووڵانەوەو لە بەڕیوەبەرایەتیی جووڵانەوە ڕا بەرەو خەڵک دەچێ. بەمە دەڵێن رێکخراو، یانی ئەم کارانە و ئەم جەرەیانە دوو لایەنەو دوو سەرەیە ئەرکی رێکخراو و تەنانەت دەتوانین بڵێن خودی [رێکخراو] ە.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / رێکەوتی : ١٨ی سەرماوەزی ١٣٦٥ [٩ی دێسامبری ١٩٨٦]

پێوەندیی دێموکراسی لەگەڵ نەزم و دیسیپلین

مەسەلەیەکی زۆر گرینگ کە لەم بەینەدا پێویستە روون بکرێتەوە، پێوەندیی دێموکراسی لە گەڵ نەزم دیسیپلینە. زۆر کەس وا بیر دەکەنەوە کە دێموکراسی و نەزم و دیسیپلین پێکەوە ناسازێن، چونکە گۆیا نەزم و دیسیپلین یانی دیاری کردنی فەرماندە و فەرمانبەر. یەکێک دەبێ دەستوور و فەرمان بداو یەکێکی دیکە ئەو دەستوورە وەربگرێ و فەرمانەکەی بەڕیوە بەرێ و، ئەمە یانی دیکتاتۆری کە دژی دێموکراسی یە.

بەڵام کەسانێک کە ئاوا بیر دەکەنەوە لە ڕاستی دا لە مانای دێموکراسی تێ نەگەیشتوون. دێموکراسی بە هیچ جۆر بە مانای تێکەڵ پێکەڵی و کەس بە کەسی نیە. بە پێچەوانە دێموکراسی ڕاستینی و نەزم و رێکوپێکی دوو شتن کە بە تەواوی پێکەوە بەستراونەوە، چونکە ئەگەر دێموکراسی بەو مانایە بگرین کە هەموو کەس خۆی لە نەزمی مەوجوود دا بەبەشدار بزانێ، دیارە ڕێزدانان بۆ ئەو نەزمەش دەبێتە ئەرکی هاوبەشی هەموو کەس. بە وتەیەکی دیکە ئەگەر لە کۆمەڵێک دا هەموو ئەندامان بڕوایان بەوە هێنابێ کە هەر کامەی ئەرکێکیان لەسەر شانە و پێویستە بۆ ڕاگرتن و گەشەپێدانی کۆمەڵەکەیان ئەو ئەرکە بە جوانی بەڕیوە بەرن، ئەوە دەبێتە لەبەر

چاوگرتنی نەزم و دیسیپلین کە کۆمەڵێکی دێموکراتی دا. لە دێموکراسی دا هەر مەسەلەیەک دەبێ هەبێ دەخرێتە بەر باس و نەزەری هەموو ئەندامانی کۆمەڵ تا ئەو جێگەی مومکینە و پێویستە نەزەری هەر کەس لە بارەی ئەو مەسەلەیە دا وەردەگیردرێ و پاشان بە لەبەر چاوگرتنی هەموو نەزەرە جۆراوجۆرەکان سەرەنجام بڕیارێک دەدرێ کە زۆربەی دەنگی لە گەڵ بێ. ئینجا ئەگەر چەند کەسێکیش کەوتنە بەر کەمایەتی یەوە و نەزەرەکەیان لە لایەن زۆربەوە رەد کرابێتەوە، بە پێی ئەسڵی ئەساسیی دێموکراسی یانی [تبعیت] کردنی کەمایەتی لە زۆرایەتی [اقلیت] لە [اکثریت]، نەزەری زۆربە قبووڵ دەکەن و بەڕێوەی دەبەن. لە نیوەی کارەکەش دا بەهانە دەرهێنان مانای نابێ و کارەکە تا تەواو بوون بە پیی رەسم و قاعیدە دیاریکراو بەرێوە دەچێ، یانی بە کورتی بڕیارەکە لە رێگای دێموکراتیانەوە دەدرێ و پاشان لە رووی نەزم و دیسیپلینەوە هەر کەس ئەو بڕیارە بە گوێرەی ئەو ئەرکە تایبەتی یەی بۆی دیاری کراوە، بەڕێوە دەبا.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / رێکەوتی : ٩ی بەفرانباری ١٣٦٥ [٣٠ی دێسامبری ١٩٨٦]

چەند قسەیەک لەگەڵ موعەللیمەکانی کوردستان

موعەللیمان بە گشتیی لە نێو هەموو کۆمەڵێک دا، بەتایبەتی لە نێو کۆمەڵی کوردەواری دا لەو کەسانەن کە بەرووناکبیری شۆڕشگێڕ ناودەبرێن و حیسابیان لەسەر دەکرێ. هۆی ئەمەش روونە : موعەللیم و مامۆستا دەبێ خوێندەوار بێ و شت بزانی و بیر لە مەسەییل بکاتەوە هەتا بتوانێ ئەرکی مامۆستایەتیی خۆی ئەنجام بداو شاگردان و قوتابی یەکانی پەروەردە بکا، یانی موعەللیم بە ناچار هەلومەرج و کەرەسەی رووناکبیریی لە دەست دایە. لە لایەکی دیکەشەوە موعلیمان کەسانێکن کە داهاتێکی کەمیان هەیە، یانی بەگشتیی لە چینی دەوڵەمەند نین و داهاتێکی ئەوتۆشیان نیە کە پێی دەوڵەمەند بن. لە نەتیجە دا ئاگاداری وەزعی چین و توێژە موحتاج و دەستکورتەکانی کۆمەڵن. ئەمە وێڕای ئەوە کە موعلیم لە گەڵ شۆڕشگێڕترین و هەست ترین توێژی کۆمەڵ یان لاوان سەروکاری هەیە، دەبێتە هۆی ئەوە کە موعلیمەکان هەستی شۆڕشگێڕی یان زۆر تێدا بێ و لەگەڵ بیروڕای شۆڕشگێڕانە بە دایم لە پێوەندی دا بن. هەر بۆیە موعلیمانی راستەقینە بە گشتیی رووناکبیری شۆڕشگێڕ بە حیساب دێن.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / رێکەوتی : ٣٠ی بەفرانباری ١٣٦٥ [٢٠ی ژانویەی ١٩٨٧]

ڕێژیمی ئاخوندی و بەربەرەکانی لەگەڵ مەسرەفی مەواددی موخەددیر

ماوەیەکە لە لایەن کاربەدەستانی ڕێژیمی ئاخوندی یەوە بازاڕی تەبلیغات لەسەر بەربەرەکانی لەگەڵ مەواددی موخەددیر زۆر گەرم بووە! بە جۆرێک کە رۆژ نیە شتێکی لەسەر نەگوترێ و، لایەنی جۆراوجۆری بەرنامەی دەوڵەت بۆ بەرگری لە کڕین و فرۆشتنی مەواددی موخەددیر لە لایەن ئەم و ئەوەوە باسی لەسەر نەکرێ!

خاڵی بەرچاو لە هەراوهوریای تەبلیغاتیی ڕێژیم دا ئەوەیە کە ڕێژیمی دژی گەلی و جینایەتکاری ئاخوندی دەیهەوێ لە پەناو لە ژێر پەردەی بەربەرەکانی لەگەڵ مەسرەفی مەوددی موخەددیر دا تا ئەو جێگایەی بۆی دەکرێ موخالیفانی سیاسی و خەباتگێڕانی دژی خۆی سەرکوت بکاو لە نێو بەرێ. ئەمە شتێکی تازە نیە و لە بیرمانە کە ڕێژیمی شاش بۆ ئەوەی دەنگی ئیعدام و کوشتاری زیندانیانی سیاسی لە دنیا دا زۆر دەنگ نەداتەوە. خەباتگێڕان و تێکۆشەرانی ڕێگای ئازادی بە قاچاغچیی مەوددی موخەددیر ئێعدام دەکرد. ڕێژیمی زەبروزەنگی ئاخوندییش بێجگە لەم کارە خەباتی چەکدارانەی شۆڕشگێڕانی هێندێک لە ناوچەکانی ئێران وەک بلووچستان بە قاچاغی مەوادی موخەددیر ناو دەباو دەنگ و باسی ئەو خەباتە ئازادیخوازی یە بە شێوەی بەربەرەکانی و تێک هەڵچوون لەگەڵ قاچاغچیان بڵاو دەکاتەوە!

جیا لە مەبەستی سیاسی و سەرکوتی موخالیفانی سیاسی و خەباتگێڕانی ریگای ئازادی و دێموکراسی، روونە، بەم جۆرە بەرنامانە کە هەموویان لە خەتی توندوتیژی نواندن لەسەر خەڵک و فشار و زەبروزەنگ و سەرکوت کردن و تەفتیش و کوشتاردان هیچ کارێکی کاریگەر و بەرچاو بۆ بەرگری لە رەواجی مەوددی موخەددیر بە ئەنجام ناگا. ئەم جۆرە کارانە لە باشترین حاڵەت دا دەتوانێ بڵاو بوونەوە و کڕین و فرۆشتنی مەوادی مەخەددیر دژوار بکەن و نرخیان بەرنە سەرتر. بەڵام ناتوانن هۆیەکانی ئەسڵیی پەرەگرتنی مەوادی موخەددیر لە بەین بەرن. ئەو هۆیانەی کە ڕێژیمی ئاخوندی بۆ خۆی عامیلی ئەساسی و بنەڕەتی لە پێک هاتنیان دایە.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ١٠ی بەفرانباری ١٣٦٧ [٣١ی دێسامبری ١٩٨٨]

ئایا ڕێژیمی ئێران ڕێژیمێکی جەمهووری یە؟

ئەگەر بمانەوێ بە شێوەی گشتی ترو واقیع بینانەتر بڕوانینە ڕێژیمی ئەمڕۆی ئێران، راستی ئەوەیە کە ئەو ڕێژیمە بە هیچ جۆر ڕێژیمێکی جمهووری نیە و عینوانی کۆمار یا [جمهوری] بۆ ئەم ڕێژیمە عینوانێکی زۆر بێ مانایە، چونکە لەم ڕێژیمە دا تەواوی دەسەڵات و ئیختیارات بە رەسمی لە دەست [ولی فقیه] دایە کە ئەویش لە لایەن خەڵکەوە دیاری ناکرێ [ولی فقیه] بۆ خۆشی خۆی بە هەڵبژاردەی خەڵک نازانێ. بە پێچەوانەوە ئەو خۆی وەک جێ نشینی پێغەمبەر و ئیمامان و نوێنەری خودا لەسەر عەرز دەزانێ کە ئەو خەڵکە دەبێ بێ ئەم لا و

ئەولا [اطاعت] ی لێ بکەن و لە ئەمری دا بن. ئەمە چ شتێکی وەک جمهووری دەچێ کە لەو دا بە پێی ئوسووڵ جەماوەریٚ خەڵک بۆ خۆیان نوێنەر و رێبەری وڵاتی خۆیان هەڵدەبژێرن، بەڵام [ولی فقیه] هەمەکارەیە. یانی بە وتەیەکی دیکە فەرقی رێژیمی ئێستای ئێران بە وجوودی [ولی فقیه] لەگەڵ رێژیمی سەڵتەنەتی یە هەر دیکتاتۆرەکانی پێش شۆڕشی مەشرووتە لە ئێران دا چیە؟ بۆچی ئەوان ناویان سەڵتەنەتی ئیستبدادی بوو و رێژیمی ئێستا ناوی کۆمارە؟

کەوابوو لە رێژیمێک وەک رێژیمی ئەمڕۆی ئێران دا کە نە هیچ کام لە تایبەتمەندی یەکانی رێژیمێکی [جمهوری] ی هەیە، هەرچەند ناوی جمهوورییشی لەسەر دانرابێ و نە هیچ قانوونێکی روون و دیاری کراوی هەیە کە لە چوارچێوەی ئەودا کاروباری وڵات بەرێوە بچێ، هەرچەند بە رەواڵەت و لەسەر کاغەز شتێکیشی بەناوی قانوونی ئەساسی هەبێ، هیچ ئاڵوگۆڕێکی ئەساسی و ئوسووڵی ناتوانی پێک بێ، مەگەر ئەوە کە ئەو رێژیمە لە بنەڕەت دا ئاڵوگۆڕی بەسەردا بێ. رێژیمی ئەمڕۆی ئێران رێژیمی ئیستبدادیی ویلایەتی فەقیهی یە نەک رێژیمی جمهووری ئیسلامی هەر بۆیە ئاڵوگۆڕی بنەڕەتی ئەگەر قەرارە پێک بێ، ئەو ئاڵوگۆڕە بریتی یە لە لابردن و فڕێدانی سیستەمی ویلایەتی فەقیهی و بەس. غەیری ئەوە هەر کارێکی دیکە لە شانۆسازی و رەنگ گۆڕینێکی رواڵەتی پتر تێ ناپەڕێ.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / رێکەوتی : ٢٦ی بەفرانباری ١٣٦٧ [١٦ای ژانویەی ١٩٨٩]

بۆ خەبات چ زۆرە؟ رێگا!

پێویست بەگوتن ناکا کە بەهۆی فشار و زەبروزەنگی رێژیم لە لایەک و بەربڵاوی مەیدانی خەبات لە لایەکی دیکە چاوەروانی لە حیزبی دێموکرات کەلە رێگای کاری تەشکیلاتی یەوە هەموو ئەو کەسانەی ئاواتەخوازو ئامادەی تێکۆشان لە ریزەکانی حیزب دان سازمان بدا، چاوەروانی یەکی واقیعی نیە. ئەفرادی شۆڕشگێڕی راستەقینە بۆ خۆیان زۆر باش دەتوانن لەگەڵ کەسانی وەک خۆیان کەم و زۆر تەشکیلات و پێکەوە کار کردنی لە شێوەی رێکخراوی حیزبی ساز بکەن و بە گوێرەی ئیمکاناتی خۆیان تێبکۆشن و خەبات بکەن هەتا لە کاتی خۆی و لە هەلی موناسیب دا پێوەندی لە گەڵ حیزب دابمەزرێنن و بەرەسمی و بە یەکجاری لەگەڵ ریزەکانی حیزب بکەون. با لەشار و گوندەکانی ئەم کوردستانە پان و بەرینەدا سەدان و هەزاران شانەی گەورە و بچووک لە شێوەی شانەکانی حیزبی بەدەست و بە ئیبتکاری خودی ئەفرادی بە هەست و شۆڕشگێڕ پێک بێ و ئەو تێکۆشانە بکا کە شانەو رێکخراوی حیزبی دەبێ بیکەن. کوردستانی راپەڕیوی ئەمڕۆ سەبارەت بە بەشەکانی دیکەی ئێران ئەم

ئیمتیازەی هەیە کە هەر کەسێک یان تاقمێک لە ئەفرادی شۆڕشگێڕ کە خەبات و تێکۆشانی لەلای ڕێژیم ئاشکرا بوو و گیانی کەوتە مەترسی یەوە دەتوانی بە زوویی و بە زەحمەتێکی زۆر کەمەوە خۆی لەچنگ ڕێژیم ڕزگار بکاو خۆی بگەیەنێتە ریزەکانی حیزب و هێزی پێشمەرگە.

هەروەک گوتمان، مەیدانێکی پان و بەرین بۆ خەبات لەبەردەست دایە. ئەنواعی ڕێگا بۆ هاتنە نێو ئەو مەیدانە و بەشداری لە خەبات دا لە پێشە، گرینگ ئەوەیە کە هەستی نیشتمانپەروەری و شۆڕشگێڕیمان هەبێ و لەگەڵ خۆمان و گەلە ژێردەستەکەمان پەیمانی خەبات و تێکۆشان بۆ ئازادی و ڕزگاری ببەستین. ئەگینا چ زۆرە؟ ڕێگا!

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ١١ی خەزەڵوەری ١٣٦٨ [٢ی نوامبری ١٩٨٩]

بۆچی پێویستە مەزهەب لە دەوڵەت جیا بێ؟

ئەگەرچی ڕاستە کە زۆر لەو شتانەی ڕێژیمی ئەمڕۆی ئێران ئیدیعایان دەکا و زۆر لە کارو کردەوەکانی ئیسلامی نین، بەڵام دیسانیش ناکرێ هەموو کەموکوڕیەکان و عەیب و عارەکانی ئەم ڕێژیمەش بەو بەهانەیە کە ئیسلامی ڕاستەقینە نیە، داپۆشین و [توجیە] بکەین واقعییەت ئەوەیە کە مەزهەب چ ئیسلامی بێ و چ غەیرە ئیسلامی، ئەمڕۆ لە هەلومەرجی ئێستای دنیادا شێوەی حکوومەت کردن و مەملەکەتداری نیە و ئەگەر بمانەوێ بێ گرێ و گۆڵ قسە بکەین و لەگەڵ ڕاستی بەبێ پێچ و پەنا بەرەو ڕوو بین، دەبێ قبووڵ بکەین کە مەزهەب پێویستە لە دەوڵەت جیا بێ. یانی بیروبڕوای مەزهەبی وەک شتێکی ئیختیاری و شەخسی چاو لێ بکەین کە هەرکەس لە هەڵبژاردن و باوەڕ پێ بوونی دا ئازادە. بەڵام ڕێورەسمی بەڕێوە بردنی وڵاتێک چ لە باری سیاسی و چ لە باری کۆمەڵایەتی و نیزامی و ئابووری یەوە شتێکە کە یان هیچ پێوەندی یەکی بە دەستووراتی دیاریکراوی مەزهەبی یەوە نیە یان ئەگەر پێوەندییشی هەبێ، مومکینە بە کردەوە یەک نەگرنەوە و لە گەڵ هەلومەرج و وەزعی زەمانە نەگونجێ.

ئەمە شتێکە کە کلیسا یانی دامودەزگای مەزهەبیی مەسیحیەت لە مێژە لێی حاڵی بووەو هەر بۆیە قبووڵی کردوە کە خۆی بەرەسمی لە دەوڵەت و حکوومەت کردنی ڕاستەوخۆ جیا بکاتەوە. دیارە ئەمە بە هیچ خۆرە بەو مانایە نیە کە کلیسا کاری بە سیاسەت نیە، چونکە سیاسەت و بیروڕا لە بارەی شێوەی ژیان و بەڕێوە چوونی وڵاتێک ئەرکی هەموو کەسێک لە دانیشتووانی ئەو وڵاتە بە گشتی هەموو خەڵکی جیهانە، بەڵام دەوڵەت کە بەکردەوە وڵات بەڕێوە دەبا، ئەگەر بۆچوونی مەزهەبیی هەبێ بەناچار بۆچوونەکەی دەبێتە شتێکی دیاریکراوی تایبەتی و چوارچێوەیەکی تەنگەبەردا و هەر ئەو عەیبانەی دەبێ کە باسمان کردن.

لە دنیای ئەمڕۆ دا مەزهەب لە جیاتی ئەوەی دانەر و بەڕێوەبەری قانوون و یاسای ئابووری و سیاسی و نیزامی

بێ، زۆرتر ڕاگری هێندێک [معیار] و ئەرزشی ئەخلاقی و کۆمەڵایەتی یە کە وەک نموونەیەک یان ئاوێنەیەک لە بەرامبەر ئەفرادی بەشەر و کۆمەڵانی ئینسانی دا ڕادەگیرێ. بەڵام مەسایلی ئەخلاقی و روحی تەنیا بەشێک لە ژیانی ئینسانی ئەمڕۆیە نەک هەمووی ژیانی.

سەرچاوە : رادیۆ دەنگی کوردستانی ئێران / ڕێکەوتی : ٢٨ی ڕێبەندانی ١٣٦٤ [١٧ی فیۆریەی ١٩٨٦]

فیشاڵی [بازسازی]

ڕێژیمی ئاخوندیی ئێران بە یەک مانا دەتوانین بە ڕێژیمی [قسە و دروشم] ناو بەرین. ڕێژیمێک کە لەودا پێوانەی ئەساسی بۆ لێوەشاوەیی و کارامەیی بریتی یە لە شارەزا بوون لە قسە کردن و دروشم دان، نێوەڕۆکی قسەکەش گرینگی یەکی ئەوتۆی نیە. گرینگ شکڵ و شێوەی قسەکەیە، بەجۆرێک کە بتوانێ بە هاسانی هەستی گوێگری ساویلکە ببزوێنێ و سەرنجی ڕابکێشێ هەتا ئەو کاتە کە بەرەبەرە نێوەڕۆکی بەتاڵ ئەو قسەیە دێ دەردەکەوێ. ئینجا قسەیەکی دیکە و دروشمێکی تازە و ... هتد.

لەو کاتەوە کە ڕێژیمی ئاخوندی بە قبووڵی بڕیارنامەی یەکساڵ پێشتری شوورای ئەمنییەت پێی لە شکستی خۆی لە مەیدانی شەڕ لەگەڵ عێراق دا ناوە، بە تایبەت لەم یەک مانگەی ڕابردوو دا قسەی تازە و بنێشتە خۆشکەی زاری هەموو کاربەدەستان و کارگێڕانی ڕێژیم [بازسازی] [سازکردنەوە] بووە. قسەیەک کە سەبارەت بە قسە زلەکانی پێشوو ڕەنگە بۆ خەڵکی داماوی ئێران دڵخۆشکەرتر بێ. بەڵام بێگومان هەر بەو نیسبەتەش بێ نێوەڕۆکتر و بەتاڵ ترە.

چونکە [بازسازی] مانایەکی پان بەرینی هەیە و لەڕاستی دا [سازکردنەوە]، [ساغ کردنەوە]، نوێ کردنەوە]، [ڕێکخستنەوە]، وەڕێ خستنەوە]، [وەکارخستنەوە] و زۆر شتی دیکە لەم بابەتە دەگرێتەوە. یانی بە کورتی پێداهاتنەوەیەکی گشتی بە وەزعی وڵات لە هەموو لایەنە جۆراوجۆرەکانی دا. بەڵام جیا لەوە کە ئاخوندەکان بەڕاستی مەیل و مەبەستی ئەنجام دانی ئەم کارەیان هەبێ و نە ئیمکاناتی ماددیی لە دەست دایە و نە خاوەنی زانایی و لێوەشاوەیی پێویستە.

پێمان وایە ئەم ئیشارە کورتە بەسە بۆ ئەوەی بە روونی نیشان بدا کە ئەو بازسازی یەی ڕێژیمی ئاخوندی دەهۆڵی بۆ هەڵگرتووە تا چ ئەندازە بێ نێوەڕۆک و بێ بناخە و هەتا چ ڕادەیەک بێ ئاکام بێ بەرهەمە.

سەرچاوە : ڕۆژنامەی کوردستان ژمارە ١٤٢ / ڕێکەوتی : ڕەزبەری ١٣٦٧ [ژوئەنی ١٩٨٩]

"کوردستان"، سەنگەرێکی دیکەی تێکۆشانی رێبەری شەهیدمان

قادر وریا

نووسەری، یەکێک لە مەرجەکانی " جامع" بوونی هەر رێبەرێکی سیاسیی دنیای ئەمڕۆیە. ئەگەر باوەڕمان بەوە هەبێ کە نووسین و کاری رۆژنامەنووسینی سیاسی دەتوانن لە تەبلیغ و بەرەوپێش بردنی مەبەستە سیاسی و شۆڕشگێڕانەکان دا چەکێکی کاریگەر بن، قبووڵ دەکەین کە ئەو رێبەرە سیاسییانەی توانای بەکارهێنانی وەها چەکێکیان هەیە، دەتوانن خزمەتێکی گەورە بە تێگەیاندنی خەڵک لە بیروباوەڕی خۆیان و حیزبەکەیان بکەن و ئەوانەش کە لەو توانایە بێبەشن لەگەڵ چ کەمایەسییەکی گەورە بەرەورووِن.

رێبەری شەهیدی حیزبەکەمان دوکتور سادق شەرەفکەندی (کاک سەعید)لە مەیدانی نووسین و رۆژنامەنووسییش دا توانا و دەسەڵاتێکی شیاوی رێزو ئافەرینی هەبوو. ئەو لە ماوەی تێکۆشانی شۆڕشگێڕانەی لە نێو حیزب دا چەند جارو لەسەر یەک چەند ساڵ ئەرکی بەرپرسایەتیی کۆمیسیۆنی چاپەمەنیی حیزب و رۆژنامەی " کوردستان "، ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانی لە سەرشان بوو.

بۆ ئەوەی نووسەر یان رۆژنامەنووس بتوانی لە رێگای نووسینەکانییەوە ئاگایی خوێنەران لە بوارە جۆراوجۆرەکان دا بەرەو ژووور بەرێ، پێویستە لە ئاستێکی بەرزی ئاگایی سیاسی، کۆمەڵایەتی و فەرهەنگی دا بێ. جا ئەگەر ئەو نووسەرە بەرپرس و بەڕێوەبەری رۆژنامەی ئۆرگانی حیزبێکی سیاسیی بەنفووزو رێبەری جووڵانەوەیەکی بەهێزی شۆڕشگێڕانەش بێ، ئاشکرایە بێجگە لە زانین و ئاگایی گشتی، دەبێ سیاسییەکی کارامەش بێ. پێویستە بە تەواوی شارەزای سیاسەتەکانی حیزبەکەی بێ، بتوانێ مەسەلە گرینگ و ئاڵۆزەکان شی کاتەوە، رووداوەکان لە روانگەی حیزبەوە هەڵسەنگێنێ و گرینگتر لەوانەش ئەو توانایەی هەبێ نووسینەکانی بکاتە رێنوێن و رێ نیشاندەری ئەندامان و لایەنگرانی حیزب و کۆمەڵانی خەڵک. دوکتوری شەهید هەموو ئەو تایبەتمەندییانەی هەبوون. بۆیە بەحەق نووسەرێکی سەرکەوتوو، سەرنووسەرێکی شارەزاو بەرپرس و بەڕێوەبەرێکی لێوەشاوەی "کوردستان" بوو.

دوکتور شەرەفکەندی خاوەنی پلەیەکی بەرزی زانستی بوو و لە ئاکامی دەیان ساڵ خوێندن و فێربوون و مامۆستایەتی و فێرکردن لە قۆناغە جیاجیاکان دا، لە زانیاریی جۆربەجۆر گەنجینەیەکی گرانبەهای وەسەریەک نابوو. کەوابوو هەر لە رۆژی هەوەڵی تێکۆشان لە نێو حیزبی دێموکرات دا خاوەنی زۆر لەو زنیارییانە بوو کە بۆ نووسەرانی ئاسایی پێویستن. بەو حاڵەش ئەو هەتا نەهاتبووە نێو حیزب، کاری نووسینی سیاسیی نەکردبوو و لە نێو حیزب دا بوو کە لە ماوەیەکی کورت دا توانی ببێ بە نووسەر و رۆژنامەنووسێکی بەتوانا.

هۆیەکی ئەسلیی پێشکەوتنی دوکتور سەعیدی نەمر لە مەیدانە جۆربەجۆرەکانی تێکۆشانی حیزبی دا، بوونی ئەو گەنجینە بەنرخەی زانست و زانیاری بوو کە ئیشارەمان پێکرد. بەڵام ئەو هەموو زانست و زانینە هەرگیز نەببووە هۆی لە خۆبایی بوونی ئەو و وای لێ نەکردبوو لە فێربوونی زیاتر خۆی بێ نیاز بزانێ. هەر بۆیەش لە خوێندنەوەی تازەترین چاپەمەنی و کتێبی نێوخۆو دەرەوە، لە بیستنی بەرنامەی خەبەریی رادیۆکان، لە دیتنی فیلمە نوێیەکان و لە فێربوون لەو ئینسانانەی حاشا لە پسپۆری و زانایییان ناکرێ، غافڵ نەبوو. لەو پێوەندییەش دا دیارە زانینی چەند زمان دەروویەکی فرەوانتری بۆ ڕەخساندبوو و دەستڕاگەیشتنی ئەوی بە زانیارییە تازەکانی هاسان کردبۆوە.

ئەو تایبەتمەندییانە لە لایەک و لە لایەکی دیکەش بوونی دوکتور شەرەفکەندی لە کۆمیتەی ناوەندی و دەفتەری سیاسیی حیزب دا ببوونە هۆی ئەوە "کوردستان " لەو ساڵانە دا کە سێبەری ئەو تێکۆشەرە مەزنەی بەسەرەوە بوو، نەخشێکی چالاکی لە شیکردنەوەی سیاسەت و هەڵوێستەکانی حیزب دا هەبێ و خۆشەویستی و پرستیژی خۆی و حیزبەکەی لە نێو خوێنەرانی و لایەنگران و دۆستانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران دا بپارێزێ و پەرە پێ بدا. دوکتوری نەمر کە بۆ خۆی لە ڕێنەری کردنی حیزب و دارشتنی سیاسەت و بڕیارەکانی دا لە چەند کەسی هەوەڵی حیزب بوو، لە کاتی بەرپرسایەتیی کۆمیسیۆنی چاپەمەنی دا،" کوردستان "و بڵاوکراوەکانی دیکەی حیزبی، هاوئاهەنگ لەگەڵ خەتی سیاسیی حیزب سەرپەرستی دەکرد.

کاتێک باسی تێکۆشانی کاک سەعید لە سەنگەری " کوردستان "و کۆمیسیۆنی چاپەمەنی دا دەکەین، ناچارین برێک وردتر رۆژان و شەوانی لە بیرنەچووەی ئەو ماوەیە و شێوەی کاری ئەو مامۆستایەمان وەبیر بێنینەوە. لەو ساڵانە دا کە دوکتور سەعید بەرپرسایەتیی بەشی چاپەمەنیی حیزبی لەسەرشان بوو، کەم وا هەبوو لە دەفتەری سیاسیی حیزب دا ئەرک و بەرپرسایەتیی دیکەش پێ نەسپێردرابێ. زۆر جار لە یەک کات دا هەم بەرپرسی رادیۆ بوو، هەم بەرپرسی رۆژنامە. ئەوەش دەزانین کە دوکتور سەعید ماوەیەکی زۆر ئەرکی قورسی جێگری سکرتێری گشتیی حیزبیشی لەسەرشان بوو. تەنانەت جاری وا هەبوو هەر سێ بەرپرسایەتیی لە یەک کاتدا ڕادەپەڕاند. لەو جۆرە کاتانە دا کە سکرتێری گشتیی حیزب دوکتور قاسملووی نەمر لە سەفەردا دەبوو، هەم کارەکانی ئەوی ئەنجام دەدا، هەم وتاری بۆ رادیۆ دەنووسی و بە بەرنامەکانی رادیۆ دا دەچۆوە و هەم وتاری بۆ" کوردستان "دەنووسی. بە نووسین و وەرگێڕانی ئەندامانی دەستەی نووسەرانی "کوردستان" دا دەچۆوە و هەڵە و کەموکووڕییەکانی لادەبردن و هەتا ئەو کاتەی رۆژنامە لە ژێر چاپ دەهاتە دەر، چاوی لەسەر هەڵ نەدەگرت. بۆ ئێمە کە شانازیی هاوکار بوون لەگەڵ ئەو ئینسانە پڕکار و بە توانایەمان پێ بڕابوو بەڕاستی جێی پرسیار بوو کە ئەو چۆن دەتوانێ گوێ بۆ رادیۆکان بگرێ؟ کەنگێ چاو بە چاپەمەنیی تازە دادەخشێنێ و کەی ئێستراحەت دەکاو ...

لە هۆیەکانی گەورەیی ڕێبەرانی شەهیدی حیزب یەکیان ئەوەیە کە لەبەر دەستی خۆیان دا کەسانی ئەوتۆیان پێگەیاندوە کە ئەگەر بە تەنیاش نەبێ، بە هاوکاریی یەکتر بتوانن کەلێنی نەبوونی ڕێبەران و مامۆستایانی کۆڕی خەباتیان پڕ بکەنەوە. دوکتور شەرەفکەندی لە ماوەی بەڕێوەبردنی " کوردستان " دا گرینگی یەکی زۆری بە

ڕاهێنان و فێرکردنی ئەو کەسانە دا کە عەلاقەیان بە نووسین و کاری ڕۆژنامەنووسی هەبوو، هەر بۆ ئەوەی بە کارەکەیان دڵگەرم بن و ترسیان لە نووسین بشکێ، بە وردی نووسراوەکانیان دەخوێندەوە، کەموکووڕییەکانی بۆ دەستنیشان دەکردن و هێندێک جاریش پاش دەسکارییەکی زۆر ڕێگای بڵاو بوونەوەی دەدان.

دوا جار کە بەرپرسایەتیی کۆمیسیۆنی چاپەمەنی و سەرنووسەریی "کوردستان" ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندیی حیزب کەوتە سەرشانی کاک سەعید، دوای کۆنگرەی هەشتەمی حیزب بوو. دیارە وەک پێشوو ئەرکی بەڕێوە بردنی ڕادیۆی دەنگی کوردستانی ئێرانیشی هەروا لەسەرشان بوو. لەو دەورەیە دا زۆربەی ئەندامی دەستەی نووسەرانی " کوردستان" تازەکار بوون. دوکتوری شەهید بۆ ئەوەی هاوکارانی تازەکار هەم لەباری فکرییەوە و هەم لە باری نووسینەوە پێشکەوتنی زیاتر وەدەست بێنن، کۆبوونەوەکانی دەستەی نووسەرانی ڕۆژنامەی کردە کلاسێکی دەرس. کاتێک لێک کۆ دەبووینەوە تا سووژە و بابەتەکانی ژمارەی تازەی "کوردستان "بێنینە بەرباس، مەسەلە تازەکانی بۆ شی دەکردینەوە و ئاسۆی بیری فراوانتر دەکردین کە دەبێ چۆن و لە چ ڕێگایەکەوە لەگەڵ مەسەلەکانی هەلسوکەوت بکەین. دوای نووسرانی وتارەکان و خوێندنەوەیان لە لایەن ئەندامانی دەستەی نووسەرانەوە، ئەو جار کۆبوونەوەی هەڵسەنگاندن و باس لەسەر وتارەکانمان پێک دێنا. بە وردی گوێی بۆ سەرنج و تێبینی و نەزەرەکانمان ڕادەگرت. یەک یەکی نووسراوەکانی هەم لە باری نێوەڕۆک و هەم لە باری شێوەی نووسین دێنایە بەرباس و " مامۆستایانە"دەستی دەگرتین تا بەسەر لاوازی و کەموکووڕییەکانمان دا سەرکەوین و هەر لەو کاتەش دا کاملتر بڕوانین و بیر بکەینەوە.

سەرکەوتنی تێکۆشانی حیزبیی ئەو تێکۆشەرە نەمرە لە بوارە جۆربەجۆرەکان دا پێوەندییەکی ڕاستەوخۆی لەگەڵ مودیرییەتی ئەو هەبوو. دوکتور سەعید لە بەشەکانی ژێر سەرپەرستیی خۆی دا، ڕێگای تەمبەڵی و تەوەزەلیی بە هاوکارەکانی نەدەدا، چاوپۆشی لە کەمووکوڕییەکانیان نەدەکرد، ئەو کارەی بە هاوکارانی دەسپارد کە لە توانایان دا بوو، ئەهلی کاری بە بەرنامە بوو و لە بەفیڕۆدانی وەخت و ئینێرژی تووڕە بوو. بۆیە لەو ساڵانەش دا کە بەرپرسایەتیی کۆمیسیۆنی چاپەمەنی و دەرکردنی ڕۆژنامەی " کوردستان " ی لە عۆدە بوو، نموونەی بەرپرسێکی سەرکەوتوو و ڕێبەرێکی خاوەن تەدبیر و هەمووڵایین بوو. لێوەشاوەیی ئەو لە سەنگەری" کوردستان " و چاپەمەنیی حیزب دا نموونەیەک بوو لە توانا و ئیستیعدادی ئەو ڕێبەرە لە هەموو بوارەکانی تێکۆشانی حیزبی دا.

ڕۆژنامەی " کوردستان " یادگارە کۆڵنەدەرەکەی ڕێبەرە خۆشەویستەکانمان، ڕەنج و شەونخوونی و ماندوویی مامۆستاکانی و بە تایبەتی زەحمەتی دوا نووسەری شەهیدی خۆی سادق شەرەفکەندی، لە دڵی مێژووە پڕشانازییەکەی دا دەپارێزی و بەڕێزەوە یادیان دەکاتەوە. "دەستەی نووسەران" و هەموو هاوکارە دڵسۆزەکانی " کوردستان " بە فرمێسکی قەڵەم شینی ساڵرۆژی لە دەستچوونی ڕێبەر و نووسەر و هاوکاری بە توانای ساڵانی پڕبیرەوەرییان دەگێڕن.

سڵاو لە گیانی پاکی و یادی بەڕێز بێ.

ئەم وتارە خەرمانانی ساڵی ١٣٧٢ لە ژمارەی ١٥٢ی ڕۆژنامەی [کوردستان] دا بڵاو کراوەتەوە

فرمێسکی باران بۆ ئاوپرژێنی روحی شەڕەفکەندی

ئەحمەد شێربەگی

هەموو ئێوارەیەکی بێدەنگ و مات و تەمگرتووی دوارۆژەکانی خەرمانانی هەرساڵێ هاوکات لە گەڵ هەڵفڕینی پەڕەسلێرکە بێ ئۆقرەکانی ئاسمانی ساماڵی خۆشەویستیت بە دەم نەوای خەمگینی شمشاڵ ژەنێکی بناری تەنیایی دەکەومە یادت. یادێک کە تێپەڕینی ئەو هەموو ساڵە لە کۆچی سوورت نەیتوانی تۆزکالێک لە رەنگ و بۆت لەسەر پەردەی دڵم کاڵ کاتەوە وبیسڕێتەوە . هەموو دەمێ و جارلە گەڵ جار دەبمە بارانی فرمێسک ونمە نمە بەسەر ئاوێنەی خەندەکانت دا دەرژێمە خوار . هەموو جارێ حەزەکانم بە یادی تۆ باڵا دەکەن وباڵ دەگرن ،دەبنە کۆتر لە سینگمدا دەگمێنن ،بە

ئاسمانی پڕ لە تەم ومژی کۆچت دا دەفڕن و بەسەر کێلی گلکۆتەوە لەنگەر دەگرن. هەموو ئەو ئێوارە خەمگینانە ئەسپی رووحم نائارام و بێ ئۆقرەیە و لە پێدەشتی "پێرلاشێز"دا سمکۆڵ دەکا و دەحیلێنێ و روحی شەهیدەکان دەهەژێنێ . هەموو دەمێ چۆک دادەدەم ، ئامێز بە کێلت دادەکەم ،سڵاوی پڕ لە بۆنی عەتری گوڵی یاسی کازیوەی بەیانی خاکەلێوەی چوارچرا و ئاوەنگی روونی بەیانیانی سەر شکۆفەی دار گێلاسەکانی پووشپەڕ و گوڵە گەنمە کۆچەری یەکانی خەرمانانت بە ئارامی بە گوێ دا دەچرپێنم.

بە چاوی پڕ لە کریستالی ئەسرینەوە لێت دەڕوانم و سووک پێ‌دەڵێم:

کاکە گیان!

کە هاتن سینگتیان هەڵدڕی،

چاوی ئەستێرەیان کوێر کرد

کە لێدانی دڵتیان وەستاند،

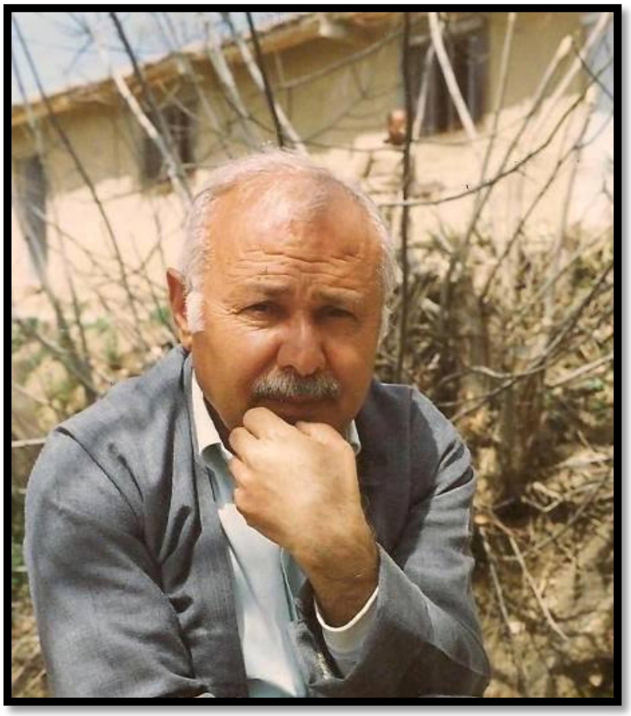

بزەی منداڵیان هەتیو کرد

بەڵام کوێر بوون نەیانزانی:

لەوەتەی نێشتمانی کورد هەیە

نە ئاسمانی بێ تروووسکەی ئەستێرەیە

نەدایکانیشمان نەزۆکن

نە ئامێزیان بێ کۆرپەیە...

سەرچاوە : فیس بووکی نووسەر / ڕێکەوتی : ١٢ی سێپتامبری ٢٠١٢

ئامادە کردنی : رەحمان نەقشی

خەرمانانی ٢٧١٤ی کوردی / سێپتامبری ٢٠١٤ی زایینی

سەرچاوە : کتێبی هەڵبژاردەیەک لە وتارەکانی دوکتور سادق شەرەفکەندی